

1/2019

NEJVYŠŠÍ SOUD
ODDĚLENÍ ANALYTIKY
A SROVNÁVACÍHO PRÁVA

BULLETIN

Pravidelný přehled právních novinek se zaměřením na rozhodovací praxi Soudního dvora Evropské unie, Evropského soudu pro lidská práva a zahraničních nejvyšších soudů.

ODDĚLENÍ

Oddělení analytiky a srovnávacího práva Nejvyššího soudu poskytuje odbornou poradenskou činnost pro soudce Nejvyššího soudu, jakož i pro soudce soudů nižších stupňů, v oblasti evropského práva.

SLOŽENÍ

Petr Barták
petr.bartak@nsoud.cz, +420 541 539 523

Jan Bena
jan.bena@nsoud.cz, +420 541 593 161

Lukáš Boháček
lukas.bohacek@nsoud.cz, +420 541 593 137

Katalin Deák
katalin.deak@nsoud.cz, +420 541 593 480

Ladislav Kováč
ladislav.kovac@nsoud.cz, +420 541 593 519

Livia Plavcová
livia.plavcova@nsoud.cz, +420 541 593 271

Jan Strya
jan.strya@nsoud.cz, +420 541 593 585

KONTAKT

 Oddělení analytiky a srovnávacího práva
Nejvyšší soud

 Burešova 20
657 37 Brno

 +420 541 593 480

 international@nsoud.cz

 www.nsoud.cz

SOCIAL

BULLETIN

**BEZPEČNOSTNÍ PROVĚRKY SOUDCŮ A MATERIÁLNÍ JÁDRO
ÚSTAVY SLOVENSKÉ REPUBLIKY**
SLOVENSKÝ ÚSTAVNÍ SOUD (STR. 6)

**ODŮVODNĚNÉ ROZHODNUTÍ SOUDU NEPŘEDVOLAT SVĚDKY
NAVRŽENÉ OBHAJBOU VE SVĚTLE ČL. 6 ÚMLUVY**
MURTAZALYIEVA (STR. 13)

**ZAHRNUJE PRÁVO NA RODINNÝ ŽIVOT I PRÁVO
NA RESPEKTOVÁNÍ VZPOMÍNKY PŘÍBUZNÝCH?**
SOLSKA A RYBICKA (STR. 14)

**ZVEŘEJNĚNÍ VIDEOZÁZNAMU NA INTERNETU -
ŽURNALISTIKA A OCHRANA OSOBNÍCH ÚDAJŮ**
SERGEJS BUIVIDS (STR. 16)

**ŽALOBA NA NÁHRADU ŠKODY ZALOŽENÉ NA DELIKTNÍ ČI KVAZI-
DELIKTNÍ ODPOVĚDNOSTI PODANÁ INSOLVENČNÍM SPRÁVCEM V
KONTEXTU PŮSOBNOSTI NAŘÍZENÍ BRUSEL I**
NK (STR. 19)

ÚVODNÍK

Vážení čtenáři,

redakce Bulletinu oddělení analytiky a srovnávacího práva si pro Vás opět připravila čerstvé novinky a zajímavé judikáty z oblasti evropského práva. V aktualitách Vás seznámíme se základními body návrhu směrnice o autorském právu na jednotném digitálním trhu, které rezonovaly i v českém mediálním prostoru. V aktualitách se taktéž zmiňujeme o prvním poradním stanovisku Evropského soudu pro lidská práva, které se věnovalo tématu tzv. náhradního mateřství.

Co se týká judikatury nejvyšších evropských soudů, tak je pozornost věnována rozhodnutí Nejvyššího soudu Spojeného království, který se ve svém rozhodnutí musel vypořádat s vydáním českého občana ze Spojeného království do České republiky na základě evropského zatýkacího rozkazu v kontextu práva na obnovu řízení v případě jeho vydání. Pozoruhodné je i rozhodnutí slovenského Ústavního soudu, který se ve svém nálezu řešil soulad ústavního zákona a na něj navazujících zákonů ustanovujících prověrky soudcovské způsobilosti pro nově jmenované ale i stávající soudce s Ústavou Slovenské republiky.

Soudní dvůr Evropské unie se ve svém rozhodnutí *Buivids* vyjadřuje k tomu, zda a případně za jakých podmínek lze zveřejnění videa na serverech umožňujících jejich sdílení považovat za výkon žurnalistiky ve světle směrnice o ochraně a volném pohybu osobních údajů. V rozsudku ve věci *NK* se Soudní dvůr zabývá otázkou, zda žaloba podaná insolvenčním správcem, jejíž případný výtěžek náleží do majetkové podstaty daného insolvenčního řízení, spadá do působnosti nařízení Brusel I či do působnosti nařízení č. 1346/2000 o úpadkovém řízení.

Zajímavá rozhodnutí publikoval i Evropský soud pro lidská práva. Rozhodnutí ve věci *Murtažalyieva* dále upřesňuje a rozvíjí v judikatuře Soudu již dříve formulovaný dvoustupňový test posuzující to, zda zamítnutí návrhů obhajoby na výslech svědků představuje porušení Úmluvy. Poměrně zásadní dopady by pro českou rozhodovací praxi s ohledem na podobnost právních úprav v České republice a Polsku mohl mít rozsudek ve věci *Solska a Rybicka proti Polsku*, ve kterém Soud řešil polskou právní úpravu týkající se exhumace těl zemřelých osob v rámci trestního řízení.

Příjemné čtení přeje redakce Bulletinu

OBSAH

AKTUALITY ... 4

JUDIKATURA EVROPSKÝCH NEJVYŠŠÍCH SOUDŮ

Slovenská republika: *Protiústavnost ústavního zákona ustanovujícího bezpečnostní prověrky soudců pro rozpor s implicitním materiálním jádrem Ústavy Slovenské republiky* ... 6

Spojené království: *Vydání občana České republiky ze Spojeného království do Česka na základě evropského zatykačního rozkazu* ... 9

JUDIKATURA EVROPSKÉHO SOUDU PRO LIDSKÁ PRÁVA

Fernandes de Oliveira: *Povinnosti státu v rámci preventivních opatření u dobrovolně hospitalizovaného psychiatrického pacienta* ... 10

Molla Sali: *Zákaz diskriminace ve spojení s ochranou vlastnictví* ... 11

Murtazalyieva: *Odůvodněné rozhodnutí soudu nepředvolat svědky navržené obhajobou, jejichž výpověď je národním soudem podle okolností posouzena jako nedostatečně relevantní, nepředstavuje porušení čl. 6 Úmluvy* ... 13

Solska a Rybicka: *Zabírá právo na rodinný život i právo na respektování vzpomínky příbuzných?* ... 14

JUDIKATURA SOUDNÍHO DVORA EVROPSKÉ UNIE

Sergejs Buivids: *Ochrana osobních údajů ve světle zveřejnění videozáznamu policistů v kontextu výkonu jejich pravomocí na serverech umožňujících nahrávání, sledování či sdílení videa* ... 17

Ilmārs Rimšēvičs a Evropská centrální banka: *Dočasný zákaz výkonu činnosti guvernéra centrální banky z důvodu jeho stíhání za trestné činy* ... 18

NK: *Žaloba usilující o náhradu škody založené na deliktní či kvažideliktní odpovědnosti, která je podaná insolvenčním správcem a jejíž výsledek náleží do majetkové podstaty, může spadat do působnosti nařízení Brusel I* ... 19

Stefano Liberato: *Odmítnutí uznání rozhodnutí z důvodu zjevného rozporu s veřejným pořádkem v případě nerespektování překážky litispendence* ... 20

MONITORING LITERATURY ... 23

AKTUALITY

ESLP si zvolil nového předsedu

Linos-Alexandre Sicilianos byl zvolen novým předsedou Evropského soudu pro lidská práva. Ve funkci dne 5. 5. 2019 nahradí Guida Raimondiho, kterému k tomuto dni skončí mandát soudce.

Než byl zvolen, působil jako místopředseda Soudu, kde jako soudce začal působit v roce 2011. Předtím zastával pozice v řadě významných institucí, jako např. ve Výboru expertů Rady Evropy pro ochranu lidských práv, Výboru pro eliminaci rasové diskriminace u OSN či v Agentuře Evropské unie pro základní práva.

První poradní stanovisko Evropského soudu pro lidská práva

V reakci na žádost francouzského Kasačního soudu týkající se náhradního mateřství vydal Evropský soud pro lidská práva své historicky první poradní stanovisko (Advisory Opinion P16-2018-001 – vynesené dne 10. 4. 2019). Již dříve se judikatura Soudu [1] zabývala právním vztahem mezi dětmi narozenými v zahraničí a jejich zamýšleným a biologickým otcem. Nyní tomu tak být v omezenějším rozsahu činí i s ohledem na zamýšlenou matku, která však s dítětem nemá žádnou genetickou vazbu:

V situaci, kdy se dítě narodilo v zahraničí prostřednictvím tzv. náhradního mateřství a bylo počato s použitím pohlavních buněk zamýšleného otce a dárce třetí osoby (ženy), a pokud byl vztah zákonný rodič – dítě se zamýšleným otcem uznán ve vnitrostátním právu,

1. právo dítěte na respektování soukromého života ve smyslu článku 8 Úmluvy vyžaduje, aby vnitrostátní právo umožňovalo uznání právního vztahu rodič-dítě se zamýšlenou matkou, která je po právu uvedena v cizozemském rodném listu jako „zákonná matka“;

2. právo dítěte na respektování soukromého života nevyžaduje, aby toto uznání mělo podobu zápisu údajů zahraničního rodného listu do matriky (registru novorozenců, manželství a úmrtí); mohou

být použity jiné prostředky, jako je například adopce dítěte zamýšlenou matkou.

[1] Inter alia rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 19. 1. 2017, stížnost č. 44024/13, Laborie proti Francii.

Petr Barták

Návrh směrnice o autorském právu na jednotném digitálním trhu

Evropský parlament („EP“) schválil v rámci prvního čtení návrh směrnice o autorském právu na digitálním jednotném trhu (v pozměněném znění). Poté, co k Evropskou komisi („Komise“) předloženému návrhu nejdříve v červenci 2018 zaujal negativní stanovisko, svůj postoj o dva měsíce později revidoval a vyjádřil se pouze pro dílčí změny problematických ustanovení. Následovalo neformální dohodovací řízení (tzv. *dialog*) mezi EP, Komisí a Radou, jehož výsledkem byl pozměněný finální text návrhu, jenž EP 26. března 2019 schválil, aniž by hlasoval o dalších pozměňovacích návrzích. Směrnice, kterou dne 15. 4. 2019 schválila Rada, tak nabyde účinnosti 20. dne po dni schválení. Členské státy pak budou mít 24 měsíců na její implementaci do vnitrostátních právních řádů.

Původní návrh vycházející ze Strategie pro jednotný digitální trh předložila v září 2016 Komise jakožto součást procesu modernizace unijního autorského práva. Motivací byl neuspokojivý stav na poli ochrany duševních výtvorů v digitálním prostředí způsobený zejména rychlým vývojem digitálních médií, příchodem nových způsobů užití děl a obchodních modelů, v kontextu čehož se jevila současná autorskoprávní regulace (provedená na unijní úrovni převážně směrnicí o harmonizaci autorského práva z roku 2001 [1]) jako nedostatečná. Problematickými byly spatřovány zejména oblasti výjimek a omezení autorského práva zaměřených na dosažení cílů veřejné politiky (výzkum a vzdělávání, data-mining ve vědeckém výzkumu atd.), přeshraniční přístup k dílům a jiným předmětům ochrany nebo spravedlivá rovnováha mezi autory či nositeli práv k tvůrčímu obsahu na straně jedné a provozovateli online služeb umožňujících přístup k takovému obsahu.

Jak původní, tak pozměněný a nyní schválený návrh obsahuje kromě jiného několik kontroverzních ustanovení. Ačkoli jejich deklarovaným cílem je upravit právě otázky týkající se shora identifikovaných problematických oblastí, část (i odborné) veřejnosti spolu s potenciálně dotčenými poskytovateli informačních služeb [2] kritizovala důsledky navrhované úpravy v podobě tvrzeného omezení možnosti aktivní participace uživatelů na internetu na úkor zvýhodnění obchodních modelů mediálních konglomerátů. [3]

Kritizován byl v první řadě čl. 15 (dříve čl. 11), který zavádí přímá práva vydavatelů tiskových publikací vůči poskytovatelům služeb informační společnosti („PSIS“) v případě online užití jejich tiskových publikací (nepřesně tzv. „link tax“). Konkrétně jde o právo na rozmnožování [4] a právo na sdělování (zpřístupnění) děl (jiných předmětů ochrany) veřejnosti [5], což v praxi znamená nutnost poskytnutí (úplatných) licencí uvedeným poskytovatelům ze strany vydavatelů. Z tohoto režimu jsou ovšem vyňaty případy hypertextového odkazování, nekomerční nebo soukromé užití tisk. publikací, jakož i užití krátkých výňatků nebo jednotlivých slov z nich. Uvedená práva zanikají po dvou letech od zveřejnění tiskové publikace. Zde je třeba upozornit na fakt, že původní návrh směrnice vymezoval výjimky značně restriktivněji než aktuální návrh a doba trvání práv byla stanovena desetinásobně.

V mediálním prostoru ještě silněji rezonoval čl. 17 (dříve čl. 13) upravující užití chráněného obsahu PSIS, jež ukládá a zpřístupňuje velké množství děl a jiných předmětů ochrany nahrávaných jejich uživateli. Ustanovení původně explicitně zavádělo povinnost PSIS aktivně kontrolovat [6], zdali obsah nahrávaný uživateli není předmětem autorskoprávní ochrany; v případě protiprávního zásahu měli být PSIS za takový zásah odpovědní [7]. V aktuálním znění se ukládá členským státům přijmout úpravu kvalifikující umožnění přístupu veřejnosti k uživateli nahraným předmětům ochrany ze strany PSIS jako sdělování (zpřístupňování) veřejnosti, k čemuž takto PSIS musí disponovat příslušným oprávněním. Pokud toto oprávnění (typicky formou úplatné licence) PSIS od nositelů práv nezíská, zproští se odpovědnosti za případné zásahy do autorských práv jen tehdy, vynaložil-li maximální úsilí k získání takových oprávnění (licencí), jakož i k zajištění nedostupnosti konkrétních neoprávněně užívaných děl

a jiných předmětů ochrany, k nimž od nositelů práv obdržel potřebné informace. Konečně jsou PSIS povinni po upozornění na takový zásah urychleně zamezit veřejnému přístupu k dotčeným předmětům ochrany spolu se zamezením jejich opětovného nahrání uživateli. V této souvislosti se proto ozývají argumenty, že pozměněné znění nereaguje na kritiku původního návrhu a v důsledku pro PSIS znamená povinnosti, které budou vyžadovat značně nákladná (ne-li prakticky neproveditelná) řešení.

[1] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti (dále „směrnice o harmonizaci autorského práva“).

[2] Především společnosti provozující služby, v jejichž rámci je uživateli masivně nahráván autorský obsah nebo zobrazován náhled zpravodajských webů (např. Google, Facebook, Wikimedia Foundation, v našem prostředí Ulož.to nebo Seznam.cz).

[3] Viz např. <https://juliareda.eu/eu-copyright-reform/>

[4] Čl. 2 směrnice o harmonizaci autorského práva.

[5] Čl. 3 odst. 2 směrnice o harmonizaci autorského práva.

[6] Pomocí tzv. upload filters, což jsou technologicky relativně náročná řešení umožňující automatizovaně rozpoznat uživateli nahrávaný obsah, který podléhá autorskoprávní ochraně.

[7] Jednalo se tak v zásadě o obrácený přístup, než který zavedla směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES v čl. 14, podle něž byla odpovědnost poskytovatelů (při splnění tam uvedených podmínek) vyloučena, tudíž příslušela výhradně uživatelům.

Jan Strya

JUDIKATURA NEJVYŠŠÍCH SOUDŮ

Slovenská republika: Ústavní soud

Nález ze dne 30. 1. 2019, sp. zn. PL. ÚS 21/2014

Protiústavnost ústavního zákona stanovujícího bezpečnostní prověrky soudců pro rozpor s implicitním materiálním jádrem Ústavy Slovenské republiky

Úplné znění nálezu

Ústavní soud Slovenské republiky dne 30. 1. 2019 ve věci sp. zn. PL. ÚS. 21/2014 rozhodnul, že Ústava Slovenské republiky obsahuje implicitní materiální jádro, kterému nemohou odporovat ani ústavní zákony, a proto shledal nesoulad ustanovení čl. 154d odst. 1 až 3 Ústavy SR ve znění ústavního zákona č. 161/2014 Z. z. i na to navazující zákonnou úpravu s Ústavou Slovenské republiky z důvodu, že nerespektují princip dělby moci, což ve svém důsledku vede k porušení materiálního jádra Ústavy SR.

Ústavní soud Slovenské republiky (dále jen „Ústavní soud“) v této věci rozhodoval o souladu ustanovení čl. 154d odst. 1 až 3 ústavního zákona, kterým se změnila a doplnila Ústava Slovenské republiky (dále jen „Ústava SR“) s články Ústavy SR pojednávajícími o základním charakteru Slovenské republiky (čl. 1 odst. 1 Ústavy SR) a nezávislosti soudnictví (čl. 141 odst. 1 Ústavy SR). Ústavní soud v tomto ohledu posuzoval, zda tato ustanovení, která pojednávají o prověrkách soudcovské způsobilosti Národním bezpečnostním úřadem (dále jen „NBÚ“), a to jak kandidátů na soudce, tak i soudců již jmenovaných před 1. 9. 2014, jsou v souladu s Ústavou SR. Navrhovatelka, Soudní rada Slovenské republiky, odůvodnila svůj návrh tím, že napadená ustanovení porušují obsah principu materiálního právního státu vymezeného v judikatuře Ústavního soudu, princip dělby moci a nezávislost soudců.

Úvodem Ústavní soud uvedl, že nezměnitelné náležitosti psaných ústav jsou výslovně zakotveny v téměř polovině států světa a v tomto nálezu uvádí i některé příklady. Ústava SR ovšem takto explicitně vymezená nezměnitelná ustanovení nemá, a proto Ústavní soud pokračoval v posouzení, zda jsou tato ustanovení (materiální ohnisko) obsažena v Ústavě SR implicitně. Ústavní soud poukázal na svou předcházející judikaturu, podle které Ústava SR není hodnotově neutrální, ale je založena na relativně ucelené soustavě hodnot, které stát respektuje a poskytuje jim

ochranu. Takové hodnoty, které je z ústavy možno i vyvodit, nabývají charakter ústavní hodnoty požívající ústavní ochranu. Ztělesněním těchto ústavních hodnot jsou ústavní principy, které svým všeobecným normativním působením vytvářejí normativní základ celého právního řádu. Ústavní soud poukázal na svou předcházející judikaturu, když uvedl, že Ústavní soud se již přihlásil k existenci implicitního materiálního jádra Ústavy SR. Z požadavku ochrany demokratického státu jako prvku implicitního materiálního jádra ústavy vyvodil kupříkladu základní práva a jejich ochranu prostřednictvím čl. 12 odst. 1 druhé věty Ústavy SR.

Ústavní soud dále konstatoval, že v současné Evropě o konceptu materiálního jádra ústavy a jeho ochraně ústavními soudy panuje vysoký stupeň konsenzu. Podle Ústavního soudu je existence implicitního materiálního jádra ústavy součástí hodnotové orientace ústavy v materiálním právním státě nebo jeho logickým pokračováním. V návaznosti na její hodnotovou orientaci je důvod akceptovat takovou interpretaci a aplikaci ústavy, při které je samozřejmostí, že ústava obsahuje materiální jádro chránící demokratický státní režim. Účelem oddělení ústavní úpravy charakteru materiálního jádra a ostatní ústavní úpravy je pak vytvoření vnitřní hierarchie ústavních norem na ústavní normy materiálního jádra a ostatní ústavní normy sloužící na jejich vykonání. Materiální jádro ústavy a ústavní normy, které ho tvoří, mají dominantní postavení v tom smyslu, že tvoří referenční rámec ústavy, s kterým je možno porovnávat ostatní ústavní normy z hlediska jejich souladu s ústavou. Podle Ústavního soudu může být každý ústavní zákon neústavní, jestliže ústavní intenzitou narušuje materiální jádro Ústavy SR. Změna Ústavy SR uskutečněná kvalifikovanou většinou pak může být vykonána jedině tak, že respektuje její implicitní materiální jádro. Ústava přestává být bezmocnou vůči případné svévoli parlamentní většiny.

Následně soud zkoumal svou pravomoc přezkoumávat ústavnost ústavního zákona. Existenci implicitní právní normy o pravomoci Ústavního soudu prozkoumávat soulad ústavního zákona s Ústavou SR podle něj prokazuje zájem na ochraně ústavnosti a na udržení stavu, ve kterém nejvyšší právní normou ve státě je ústavní norma. Ústavní zákony porušující ústavu tento zájem destruuji a odstraňují stav, ve kterém je ústava nejvyšší právní normou ve státě. Následnou obnovu stavu s ústavní normou na vrcholu právního řádu může nastolit jenom Ústavní soud nebo lid jako původce veřejné moci v rámci referenda. Ústavní soud vylučovací metodou dospěl k závěru, že řešení tohoto problému spadá do jeho působnosti, protože podstatou sporu o ústavnost ústavního zákona je analýza a hodnocení řady odborných otázek. Ústavní soud také uvedl, že parlamentní většina nesmí účelově a svévolně otrásat ústavou. V případě, že se tak stane, je na Ústavním soudu jako nezávislém soudním orgánu ochrany ústavnosti, aby prozkoumal, zda přijatá změna ústavy nenarušuje ústavnost neúnosnou měrou. Pokud se korektními a žitými metodami a postupy interpretace a aplikace práva zjistí, že Ústavní soud má pravomoc chránit ústavnost ve sporu o ústavní normu, splní si svou ústavní povinnost podle čl. 124 Ústavy SR. Tato ochrana ústavnosti Ústavním soudem je ovšem možná jenom pokud si svou pravomoc Ústavní soud z čl. 124 Ústavy SR vyvodí. Podle Ústavního soudu je porušením ústavy spíše interpretace čl. 124 Ústavy SR, která vyloučí ochranu ústavnosti Ústavním soudem, než taková interpretace, kterou se jeho pravomoc vyvodí.

Ústavní soud poukázal i na to, že povinnost dbát na dodržování Ústavy SR za všech okolností nemá jenom Ústavní soud jako státní orgán, ale i každý soudce Ústavního soudu, který při převzetí funkce skládá slib, ve kterém je obsažena povinnost soudce Ústavního soudu chránit neporušitelnost přirozených práv člověka a občana, jakož i principy právního státu. Pro vztah Ústavy SR s ústavou nesouladným ústavním zákonem z toho pak vyplývá povinnost chránit principy právního státu i před neústavními ústavními zákony. Dále Ústavní soud uvedl, že předmětem ochrany poskytované ustanovením čl. 1 odst. 1 Ústavy SR jsou ústavní principy a hodnoty vytvářející koncepci materiálního právního státu. Jestliže z koncepce materiálního právního státu vyplývají požadavky týkající se obsahové a hodnotové kvality právní normy přijímané zákonodárcem a požadavky týkající se přiměřenosti použitého právního prostředku k legitimnímu cíli sledovanému zákonodárcem, o to víc musí tyto požadavky v materiálním právním státě platit ve vztahu k ústavodárci.

Ústavní soud se následně zabýval identifikací prvků implicitního materiálního jádra ústavy. Uvedl, že se jedná o hledání *ad hoc*, a tedy že v každém sporu o ústavnost ústavního zákona je třeba přezkoumat, zda namítané ustanovení ústavy, které má být ústavním zákonem porušeno, opravdu patří k implicitnímu materiálnímu jádru ústavy. V rámci tohoto posuzování Ústavní soud nemůže odmítnout každý zásah do materiálního jádra ústavy. Předmětem zvýšené ostražitosti by měly být zásahy, kterými se snižuje úroveň ochrany zaručené materiálním jádrem. V případě zvýšené

ochrany zaručené materiálním jádrem ústavy je zásah Ústavního soudu značně limitován. Podle něj základ implicitního jádra Ústavy SR tvoří principy demokratického a právního státu, mezi které zařadil i princip dělby moci a s ním související nezávislost soudní moci.

V souvislosti s použitím výkladových metod Ústavní soud uvedl, že účelem řízení o souladu právních předpisů je ochrana hierarchie právního řádu. Podstatou je navození stavu, kdy pramen práva s nižším stupněm právní síly neodporuje prameni práva s vyšším stupněm právní síly. Možnost vytvoření vnitřní materiální hierarchie ústavních norem závisí na existenci hodnotového poselství daných norem. Ústavní soud proto uzavřel, že za tímto účelem je soulad ústavního zákona možno přezkoumat s využitím extenzivního výkladu ustanovení ústavy a zákona o řízení o souladu právních předpisů. Ústavní soud v takovém případě ověřuje, zda je ústavní zákon v souladu s ústavou a v případě zjištění, že ústavní zákon odporuje ústavě, rozhodne podle ustanovení čl. 124 a 125 Ústavy SR.

Ústavní soud tak následně mohl posoudit soulad přechodného ustanovení čl. 154d ústavního zákona s jednotlivými články Ústavy SR. Konstatoval, že odst. 1 až 3 tohoto ustanovení mají ústavní potenciál porušit normy implicitního materiálního jádra Ústavy SR. Ústavní soud nejprve posuzoval námitku porušení principů demokratického právního státu podle čl. 1 odst. 1 Ústavy SR ve vztahu k soudcům, kteří byli jmenováni před 1. 9. 2014. Navrhovatelka v tomto případě *inter alia* namítala, že napadenými ustanoveními byl porušen princip dělby moci z důvodu, že o soudcovské způsobilosti by měly rozhodovat dva orgány výkonné moci – Soudní rada Slovenské republiky a NBÚ. Problematickým byl případ „státního orgánu plnící úlohu ochrany utajovaných skutečností“, kterým je v současnosti jediné NBÚ. Ústavní soud následně rozlišil nezávislost soudní moci na nezávislost institucionální (soudní) a na individuální (soudcovskou) nezávislost. V případě institucionální nezávislosti je třeba podle Ústavního soudu prozkoumat povahu opatření, jaká se ústavním zákonem č. 161/2014 Z. z. přiznala výkonné moci. Nezávislost soudní moci byla prozkoumána soudcovské způsobilosti dotčena nejprve ve fázi prověřování kandidátů na soudce a poté i při prověřování soudců již jmenovaných do funkce soudce, a to bez ohledu na to, jak dlouho zastávají tuto funkci. Ústavní soud považoval tento případ za obdobný případu, kdy podle zákona měl NBÚ prověřovat soudce Speciálního soudu, což Ústavní soud označil za protiústavní. Ústavní soud proto ve vztahu k této věci konstatoval, že Národní rada SR se přijetím ústavního zákona pokusila obejít protiústavní prvky v účasti NBÚ na kreaci a fungování soudní moci tak, že právní úpravu působení tohoto subjektu povýšila ze zákona na ústavní zákon. Ústava SR ovšem podle Ústavního soudu žádné parlamentní většině nepřiznává právo ji porušit. V tomto případě pokus o obejítí rozhodnutí Ústavního soudu o protiústavnosti úpravy zvýšením právní síly pramene práva, kterým se působení NBÚ umožnilo, nebyl legitimní. Napadená právní úprava ústavního zákona totiž založila stav, kdy NBÚ sice formálně nerozhoduje, ale jeho podklad je rozhodující pro přijetí stanoviska soudní rady o splnění před-

pokladů soudcovské způsobilosti. Soudní rada při přijímání uvedeného stanoviska nemá možnost ověřit úplnost, objektivnost a správnost výsledku prověrky. Podle Ústavního soudu se zdánlivě jinou právní koncepcí předstírá, že výkonná moc už do soudní moci prověrkami nezasahuje, ale skutečný stav navozený napadeným ústavním zákonem není svou právní povahou významně odlišný od zásahu do nezávislosti soudnictví, jaký se měl uskutečnit pomocí prověrek prostřednictvím předcházejícího protiústavního zákona o Speciálním soudu.

Ústavní soud napadené úpravě vytýkal i to, že ústavní vymezení orgánu, který měl prověřovat soudce, není dostatečně konkretizováno a je vyjádřeno jen prostřednictvím předmětu činnosti. Takovým orgánem je v současnosti NBÚ, ale v budoucnosti to může být i orgán jiný. Ústavní soud vymezil NBÚ jako specializovaný bezpečnostní orgán moci výkonné, který má značný mocenský potenciál, jelikož koncentruje množství informací osobního charakteru. Uvedl, že NBÚ je tajná služba, jejíž charakteristickou vlastností je, že získávání informací nesplňuje požadavky transparentnosti. Napadeným ústavním zákonem se prověrky soudců spojují s obligatorním sledováním soudců jmenovaných před 1. 9. 2014 z důvodu, že zastávají příslušnost k soudcovskému stavu. Takový základní předpoklad a vliv sledování každého soudce před 1. 9. 2014 vytváří nepřiměřený tlak na soudnictví, který je v základním rozporu s jeho nezávislostí, a porušuje to i zásady presumpce nevinny implikované v koncepci materiálního právního státu. Ústavní zákon podle Ústavního soudu nastoluje právní režim, ve kterém neexistují garance ochrany před zneužitím výsledků ověřování způsobilosti soudců jmenovaných před 1. 9. 2014 kdykoliv v budoucnosti a prakticky k jakémukoliv účelu.

Podle Ústavního soudu NBÚ tak nepochybně vstupuje při ověřování předpokladů do chodu soudní moci způsobem, na který soudní rada nemá vliv, jelikož nemůže dostatečně prověřit výsledky prověrky. Ustanoveními napadeného ústavního zákona tak bylo NBÚ přiznáno postavení neslučitelné s principem dělby moci, a proto má povahu porušení implicitního materiálního jádra ústavy v rozsahu, v jakém se chrání principy demokratického právního státu. Zásahy, které může NBÚ ve vztahu k ustanoveným soudcům vykonávat mají ústavní intenzitu, protože mají potenciál preventivního zastrahování a následného ovlivňování toho, který soudce zůstane a který pod záminkou nesplnění podmínek soudcovské způsobilosti bude muset opustit soudcovskou funkci. Ústavní soud proto uzavřel, že pře-

chodné ustanovení čl. 154d odst. 1 nerespektuje princip dělby moci, a proto porušuje materiální jádro Ústavy SR. Uvedená východiska Ústavní soud obdobně uplatnil i ve vztahu ke kandidátům na jmenování soudci.

Ústavní soud dále uvedl, že při shromažďování podkladů pro rozhodování o ústavní konformitě napadeného ústavního zákona porovnával podmínky ověřování soudcovské způsobilosti v jiných státech a v žádném z nich (celkově šlo o deset států) neplatí právní úprava, která by orgánu vykonávajícímu úkoly v oblasti bezpečnostních prověrek umožňovala vstoupit do procesu odvolávání již jmenovaného soudce. Právním účinkem prověřování soudcovské způsobilosti může být „ztráta profesní existence“, což může mít zastrašující účinek pro soudce. Tento efekt je dále zintenzivněn, je-li prověřována i rodina soudce. Důsledkem takové organizace je prověřování soudců závažným omezujícím zásahem do individuální nezávislosti soudců neslučitelným s ochranou přiznanou soudní moci v čl. 141 odst. 1 Ústavy SR. Ověřování předpokladů soudcovské způsobilosti a nakládání s informacemi získanými takovým způsobem tak představují reálnou hrozbu nezávislého výkonu funkce soudce. Proto je napadenými ustanoveními ústavního zákona měněními ústavu porušen i článek 144 odst. 1 Ústavy SR s intenzitou zasahující do materiálního jádra ústavy. Tento závěr ovšem neplatil pro kandidáty na jmenování soudci z důvodu, že ověřování předpokladů nepředstavuje ztrátu profesní soudcovské existence. V rozporu proto podle Ústavního soudu není samotný institut ověřování předpokladů soudcovské způsobilosti u kandidátů na jmenování za soudce soudní radou, nýbrž „jen“ to, že při tomto ověřování předpokladů je pro přijetí stanoviska soudní rady rozhodujícím právě podklad orgánu moci výkonné, jehož úplnost, objektivnost a správnost si soudní rada nemůže reálně ověřit. V rozporu s materiálním jádrem Ústavy proto podle Ústavního soudu nebude právní úprava ověřování předpokladů soudcovské způsobilosti, ve smyslu které bude soudní rada rozhodovat o této způsobilosti autonomně, tj. když právní úprava nebude předepisovat, že některý podklad má rozhodující význam.

Ústavní soud nakonec označil jako protiústavní i navazující zákonnou úpravu, která prováděla normy ústavního zákona, jenž ve smyslu tohoto nálezu odporuje Ústavě SR.

Ladislav Kováč

Spojené království: Nejvyšší soud

Rozsudek ze dne 27. 2. 2019, sp. zn. [2019] UKSC 8

Vydání občana České republiky ze Spojeného království do Česka na základě evropského zatýkacího rozkazu

Úplné znění rozsudku

Tisková zpráva

Nejvyšší soud Spojeného království se zabýval věcí českého státního příslušníka, který byl v České republice odsouzen k trestu odnětí svobody v délce trvání osmi let a Okresní soud Brno-venkov žádal o jeho vydání ze Spojeného království prostřednictvím evropského zatýkacího rozkazu vydaného na základě rámcového rozhodnutí o evropském zatýkacím rozkazu (dále jen „rámcové rozhodnutí“) [1]. V předmětném rozkazu bylo mimo jiné uvedeno, že odsouzenému stěžovateli náleží právo na obnovu řízení, jestliže dojde k jeho návratu do České republiky.

Zatýkací rozkaz byl v roce 2017 potvrzen Národní trestní agenturou (*National Crime Agency*) a stěžovatel byl zatčen. V rámci řízení o jeho vydání namítal, že byl obžalovanou osobou ve smyslu čl. 14 odst. a) prováděcího vnitrostátního zákona o vydávání z roku 2003 [2], která čelila možnému soudnímu řízení, a že s ohledem na časovou prodlevu od roku 2004 by bylo jeho vydání nespravedlivé. Tvrdil rovněž, že by tím došlo k porušení jeho práva na soukromý a rodinný život ve smyslu čl. 8 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“).

Dle názoru prvostupňového soudu okolnosti namítané časové prodlevy nevedly k závěru, že by návrat stěžovatele byl nespravedlivý, přičemž zde rovněž převážil veřejný zájem na jeho vydání nad jeho právem na soukromý a rodinný život ve smyslu čl. 8 Úmluvy. S tímto náhledem se ztotožnil taktéž soud druhého stupně. Stěžovatel následně neuspěl ani před Nejvyšším soudem.

Ten se nejprve zabýval otázkou, zda bylo v předmětné věci třeba stěžovatele považovat za obžalovaného či již odsouzeného. V první řadě připomenul, že institut evropského zatýkacího rozkazu je založen na zásadě vzájemné důvěry mezi členskými státy a zásadně je tak třeba vycházet z popisu věci podaného v zatýkacím rozkazu. Tato

tvrzení přitom nelze považovat za nezvratná, nicméně je třeba brát jako podklad, jestliže zde nejsou důkazy svědčící o opaku.

Nejvyšší soud dále připomenul, že systém evropského zatýkacího rozkazu odlišuje rozkaz vůči obžalovanému a odsouzenému; konkrétní věc je pak třeba posuzovat s odkazem na právní úpravu vystavujícího státu, stejně jako jeho prohlášení uvedené v zatýkacím rozkazu, jež je možné vyvrátit protichůdnými důkazy. Osobu je tak možné považovat za odsouzenou, jestliže je její odsouzení pravomocné a vykonatelné ve smyslu práva vystavujícího státu. V tomto smyslu tak neplatí, že by takovýto odsuzující rozsudek musel být konečný ve smyslu absence možnosti obnovy řízení. Tudíž i osobu, která je odsouzena a má nadále nárok na obnovu řízení, je v předmětném smyslu třeba považovat za osobu odsouzenou – pokud je odsuzující rozsudek pravomocný a vykonatelný dle práva vystavující strany.

V návaznosti na uvedené skutečnosti Nejvyšší soud konstatoval, že jestliže je osoba v předmětném smyslu považována za odsouzenou (i v případě možnosti obnovy řízení), je otázka stěžovatelem namítané časové prodlevy ve smyslu čl. 14 vnitrostátního zákona o vydávání z roku 2003 vyřazena z posouzení. Jedná se o nedostatek ve formulaci uvedeného zákona, který může být napraven zákonodárcem, nicméně do té doby může být prozatím zhojen aplikací čl. 8 Úmluvy. V tomto ohledu Nejvyšší soud shledal, že nižší soudy námitky stěžovatele včetně jeho práv posoudily dostatečně.

Jan Bena

[1] Rámcové Rozhodnutí Rady ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy.

[2] Extradition Act 2003.

JUDIKATURA EVROPSKÉHO SOUDU PRO LIDSKÁ PRÁVA

název neličen, MabelAmber, Pixabay License

Rozsudek ze dne 31. ledna 2019 ve věci Fernandes de Oliveira proti Portugalsku, č. 78103/14

Povinnosti státu v rámci preventivních opatření u dobrovolně hospitalizovaného psychiatrického pacienta

Úplné znění rozsudku

Tisková zpráva

Velký senát Evropského soudu pro lidská práva se ve svém rozsudku ze dne 31. ledna 2019 ve věci č. 78103/14 Fernandes de Oliveira proti Portugalsku zabýval otázkou povinnosti státu podniknout opatření na ochranu dobrovolně hospitalizovaných psychiatrických pacientů. Rozhodnul, že nedošlo k porušení hmotněprávní složky článku 2 (práva na život) ve vztahu k opatřením na ochranu života takového pacienta, který spáchal sebevraždu, jelikož vnitrostátní orgány poskytly dostatečné záruky a postupy pro jeho ochranu. Došlo ovšem k porušení procesní složky, jelikož řízení trvalo excesivně dlouhou dobu.

Stěžovatelka, paní Fernandes de Oliveira, je matkou pana A. J., který trpěl vícero duševními chorobami, měl patologickou závislost na alkoholu a léčích na předpis a během několika let byl opakovaně přijat do psychiatrické nemocnice v Coimbre. Během své dobrovolné hospitalizace opustil psychiatrickou léčebnu a pokusil se o sebevraždu. Den po neúspěšném pokusu o sebevraždu byl pan A. J. opětovně na vlastní žádost přijat do psychiatrické léčebny. V důsledku zlepšení jeho stavu došlo během druhého týdne jeho pobytu ke zmírnění striktnějšího režimu, který byl zaveden po jeho návratu do léčebny. Po zmírnění režimu opustil A. J. dne 27. dubna 2000 bez upozornění nemocnici a spáchal sebevraždu. Stěžovatelka následně podala na léčebnu žalobu na náhradu majetkové a nemajetkové újmy. Tvrdila, že z důvodů předchozích pokusů jejího syna o sebevraždu a jeho duševního stavu měl být ten pod lékařským dozorem a že nemocniční personál měl zabránit tomu, aby opustil prostory nemocnice. Poukázala na nedostatečnou organizaci nemocničních služeb, chybějící mechanismus, který by zjišťoval přítomnost hospitalizovaných a nedostatky v postupech při nouzových situacích. Její žaloba byla zamítnuta – vnitrostátní soudy uvedly, že nemocniční systém pro monitorování pacientů byl dostatečný, a že povinnost péče o pacienta ze strany nemocnice nebyla porušena.

Stěžovatelka před Soudem namítala porušení čl. 2 Úmluvy z důvodu, že její dobrovolně hospitalizovaný syn mohl spáchat sebevraždu v důsledku nedbalostního jednání psychiatrické léčebny.

Velký senát Soudu se v tomto případě zabýval nejprve případným porušením hmotněprávní složky čl. 2 Úmluvy. Uvedl, že ve smyslu své judikatury má stát pozitivní závazek poskytnout regulační rámec k ochraně života pacientů, který zahrnuje mimo jiné i nezávislý soudní systém. Závěr o porušení této regulační povinnosti však vždy závisí na konkrétním posouzení tvrzeného nedostatku, a proto pouhý závěr o nedostatecích regulačního rámce v abstraktní rovině nemusí vést ke konstatování porušení čl. 2 Úmluvy. Za jasně definovaných okolností existuje i pozitivní závazek zavést preventivní operativní opatření, která by ochránila jednotlivce jak před třetími osobami, tak i před sebou samotným. V případě existence rizika sebepoškození osoby omezené na svobodu, včetně duševně chorých osob nedobrovolně umístěných v psychiatrických zařízeních, plynou pro stát pozitivní závazky, pokud o skutečném a bezprostředním riziku sebevraždy příslušné orgány věděly nebo měly vědět. Následně Soud uvedl, že v projednávaném případě tuto situaci řešil poprvé ve vztahu k dobrovolně hospitalizovaným osobám.

Soud dospěl k závěru, že v Portugalsku je zaveden nezbytný regulační rámec a je dán přístup k soudnímu systému. Daný regulační rámec upravuje nezbytné podmínky pro léčbu včetně vymezení jejího přísnějšího režimu, jež byla aplikována také v případě zdravotních a psychiatrických potřeb A. J. Soud tak odmítl námitky stěžovatelky, podle kterých měla nemocnice disponovat bezpečnostním vybavením (speciální zdi a brány), které by zamezilo odchodu jejího syna. Rovněž nemocniční systém dozoru nad dobrovolně hospitalizovanými pacienty byl podle Soudu dostačující. Soud tak sdílel závěry vnitrostátních soudů, dle kterých režim dozoru nad panem A. J. měl také za cíl respektovat jeho soukromí a sledoval co nejméně restriktivní režim. V tomto ohledu Soud připomněl, že excesivně re-

striktivní opatření vůči psychiatrickým pacientům by mohla vést k porušení čl. 3, 5 a 8 Úmluvy. Soud shledal, že operativní postup léčebny, zahrnující upozornění lékaře, policie a rodičů pacienta, byl dostatečný.

Ve vztahu k povinnosti zavést preventivní restriktivní operativní opatření Soud nejprve poznamenal, že si je vědom zranitelné pozice pana A. J. s ohledem na jeho dlouhodobé duševní problémy a pokusy o sebevraždu. Podle Soudu je nutné rozlišovat mezi pacienty, kteří jsou hospitalizováni nedobrovolně, a ve vztahu k nim aplikovat přísnější standard kontroly. Následně zdůraznil, že orgány mají všeobecnou povinnost předcházet skutečnému a bezprostřednímu riziku sebevraždy i ve vztahu k dobrovolně hospitalizovaným psychiatrickým pacientům.

Soud dále konstatoval, že pan A. J. byl v období před spácháním sebevraždy klidný, svým chováním nezavdal důvod pro podezření, že má sebevražedné úmysly. Odmítl dále argument stěžovatelky, že se pan A. J. měl pokusit

o sebevraždu i pouhé dva dny předtím, než ji skutečně vykonal. Naopak akceptoval závěry vnitrostátních soudů, že se o pokus o sebevraždu nejednalo, nýbrž že šlo pouze o lehkomyšlné chování pod vlivem alkoholu. Soud uzavřel, že riziko sebevraždy nemůže být u pacientů, jako pan A. J., nikdy zcela vyloučeno. V tomto případě ale Soud konstatoval, že sebevraždu nebylo možné předvídat, nebylo zjištěno, že vnitrostátní orgány věděly nebo měly vědět o existenci bezprostředního rizika pro život pana A. J. ve dnech předcházejících spáchání sebevraždy. Nedošlo proto k porušení hmotněprávní složky čl. 2 Úmluvy.

Ve vztahu k procesní složce čl. 2 Soud konstatoval, že řízení o náhradu majetkové a nemajetkové újmy trvalo excesivně dlouhou dobu – více než 11 let –, a proto došlo k jejímu porušení.

Ladislav Kováč

název neuveden, autor neuveden, public domain

Rozsudek ze dne 19. 12. 2018 ve věci Molla Sali proti Řecku, č. 20452/14

Zákaz diskriminace ve spojení s ochranou vlastnictví

Úplné znění rozsudku

Tisková zpráva

Evropský soud pro lidská práva rozhodl ve věci Molla Sali proti Řecku, že rozdílné zacházení, jež stěžovatelka utrpěla jako dědic ze závěti vyhotovené v souladu s civilním právem zůstavitelem muslimské víry, ve srovnání s dědicem ze závěti vyhotovené v souladu s civilním právem zůstavitelem bez muslimské víry, nemělo objektivní a rozumné odůvodnění, čímž došlo k porušení čl. 14 Úmluvy ve spojení s čl. 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě.

Stěžovatelka, Chatitze Molla Sali, je řeckou státní příslušnicí, jež zdělila celý manželův majetek podle závěti, kterou manžel vyhotovil před notářem v souladu s řeckým civilním právem. Sestry zemřelého zpochybnil platnost závěti, přičemž argumentovaly tím, že jejich bratr patřil k thrácké muslimské komunitě a že otázky týkající se dědictví v této komunitě jsou předmětem islámského práva, jejich posouzení je tudíž v pravomoci muftího, islámského duchovního. Opíraly se zejména o Sèvreskou smlouvu z roku 1920 a Lausannskou smlouvu z roku 1923, jež stanovily, že řečtí občané muslimské víry se řídí muslimskými zvyky a islámským náboženským právem. Obecné soudy se přiklonily k závěru, že odkázání pozůstalosti zemřelého

bylo v souladu s jeho zákonným právem nakládat s jeho majetkem za stejných podmínek jako všichni ostatní řečtí občané. Kasační soud nicméně rozhodl, že otázky spojené s dědictvím v muslimské menšině musí být řešeny v souladu s právem šaría.

Stěžovatelka před Soudem namítala zejména porušení čl. 14, tedy zákazu diskriminace, ve spojení s čl. 1 Protokolu č. 1, práva na ochranu majetku. Vláda ve svém vyjádření argumentovala, že stěžovatelka nemohla mít žádné legitimní očekávání ohledně majetku zemřelého, jelikož nedisponovala žádnou listinou, vyjma závěti, která by byla základem pro takové právo.

Soud nejprve konstatoval, že získání dědických práv z titulu závěti vyhotovené v souladu s civilním právem svou povahou spadá pod pojem „majetek“ ve smyslu čl. 1 Protokolu 1. Poznamenal, že v projednávaném případě obecný soud prvního stupně potvrdil závět zůstavitele, byla o tom informována finanční správa, stěžovatelka poté učinila zápis do katastru nemovitostí a rovněž zaplatila odpovídající poplatky. Jediným důvodem, proč stěžovatelka neobdržela osvědčení o dědictví podle řeckého civilního práva, bylo zpochybnění platnosti závěti sestrami zů-

stavitele. Stěžovatelka by proto zdědila celý manželův majetek, pokud by zůstavitel nebyl muslimské víry.

Co se týče souladu zásahu s čl. 14 Úmluvy ve spojení s čl. 1 Protokolu č. 1, Soud nejprve zkoumal existenci analogické nebo obdobné situace, ve které dochází k rozdílnému zacházení. Jelikož se na majetek manžele stěžovatelky uplatnilo muslimské dědické právo, jež se vztahuje specificky na Řeky muslimské víry, byla závěť zemřelého kasačnickým soudem zbavena veškeré právní závaznosti. Tímto rozhodnutím zacházel kasačnický soud se stěžovatelkou jinak, než by tomu bylo, pokud by se jednalo o vdanou dědičku ze závěti zůstavitele bez muslimské víry.

Dále Soud zkoumal, zdali byl rozdíl v zacházení oprávněný. Vláda argumentovala tím, že ustálená judikatura kasačnického soudu sleduje legitimní cíl v podobě ochrany thrácké muslimské menšiny, což bylo odůvodněno povinností Řecka plnit své mezinárodní závazky. Podle Soudu je pochopitelné, že je Řecko vázáno mezinárodními závazky, v rámci specifických okolností případu však vyjádřil pochybnost o tom, zda byl napadený zásah vhodný k dosažení tohoto cíle. Podle Soudu Sèvreská a Lausannská smlouva neukládaly Řecku žádnou povinnost uplatňovat právo šaría. Přesněji řečeno, Lausannská smlouva výslovně nezmiňuje pravomoc muftího, ale zaručuje náboženskou autonomii řecké muslimské komunity. Navíc se pravomoc muftího podle příslušných předpisů vztahuje pouze na islámské závěti a dědění bez závěti. Dále Soud konstatuje, že v judikatuře řeckých soudů existují rozdíly, a to zejména v otázce, zda je uplatňování práva šaría slučitelné se zásadou rovného zacházení a mezinárodními normami v oblasti lidských práv. Tyto rozdíly pak vedou ke vzniku právní nejistoty neslučitelné s požadavky právního státu.

Rovněž několik mezinárodních organizací vyjádřilo své znepokojení nad uplatňováním práva šaría na řecké muslimy v Západní Thracii a nad diskriminací, jež toto uplatňování způsobuje. To platí zejména v případě žen a dětí, a to nejen jako menšiny ve vztahu k mužům, ale také ve vztahu k nemuslimským Řekům. Komisař pro lidská práva Rady Evropy ve své zprávě o stavu menšin v Řecku poznamenal, že uplatňování práva šaría na případy rodinných a dědických věcí je neslučitelné s mezinárodními závazky, které Řecko přijalo, a doporučil řeckým orgánům interpretovat Lausannskou smlouvu a všechny ostatní smlouvy uzavřené na počátku 20. století v plném souladu se závazky vyplývajícími z mezinárodních a evropských nástrojů na ochranu lidských práv.

Podle judikatury Soudu svoboda náboženského vyznání nevyžaduje, aby smluvní státy vytvořily zvláštní právní rámec, který by přiznal náboženským společenstvím specifický status se zvláštními výsadami. Stát, jenž takový status

náboženským společenstvím přiznává, musí nicméně zajistit, aby kritéria stanovená pro tyto výsady byla uplatňována nediskriminačním způsobem. Kromě toho nelze automaticky předpokládat, že se zůstavitel vzdal svého práva nebo práv dědiců na to, aby nebyl diskriminován na základě svého náboženství, pokud pořídil závěť v souladu s civilním právem. Podle Soudu neexistuje oprávněná domněnka, že náboženské přesvědčení v sobě zahrnuje vzdání se určitých práv, pokud by to bylo v rozporu s důležitým veřejným zájmem. Stát též nemůže převzít roli garanta menšinové identity konkrétní skupiny obyvatelstva na úkor práva člena této skupiny rozhodnout se do ní nepatřit, nebo neuplatňovat její postupy a pravidla. Zamezit příslušníkům náboženské menšiny, aby dobrovolně volili a využívali obecné právo, představuje nejen diskriminační zacházení, ale též porušení práva v klíčové oblasti ochrany menšin, tedy práva na sebeidentifikaci. Volba jednotlivce, aby nebyl považován za příslušníka menšiny, musí být respektována jak ostatními členy menšiny, tak samotným státem. To je podpořeno čl. 3 odst. 1 Rámcové úmluvy o ochraně národnostních menšin Rady Evropy, který zní následovně: „Každý příslušník národnostní menšiny má právo svobodně si zvolit, zda chce či nechce být za takového příslušníka považován, a žádná nevýhoda nesmí vzejít z této volby nebo z výkonu práv s ní spojených.“ Právo na svobodu sebeidentifikace není právem specifickým pro Rámcovou úmluvu, nýbrž základním kamenem mezinárodního práva na ochranu menšin obecně. Žádná mnohostranná smlouva nebo jiný nástroj nevyžadují, aby někdo spadl proti svému přání pod zvláštní režim z hlediska ochrany menšin.

Dále Soud poznamenal, že Řecko je jediná země v Evropě, která uplatňuje právo šaría na část svých občanů v rozporu s jejich přáním. To bylo obzvláště problematickým aspektem v projednávaném případě, jelikož uplatňování práva šaría způsobilo situaci, která poškozovala individuální práva vdovy, jež zdědila majetek svého manžela v souladu s pravidly civilního práva, a přesto se ocitla v právní situaci, kterou ani ona a ani její manžel neměli v úmyslu. V této souvislosti Soud s uspokojením konstatoval, že dne 15. ledna 2018 se v dané oblasti změnila řecká legislativa, nicméně ustanovení nové právní úpravy nemá žádný vliv na situaci stěžovatelky, jejíž případ byl rozhodnut podle předchozí úpravy.

Předmětný rozsudek je významný nejen v obecné rovině pro dotváření judikatury v rámci zákazu diskriminace ve smyslu čl. 14 Úmluvy ve spojení s ochranou vlastnictví ve smyslu čl. 1 Protokolu č. 1, ale zejména proto, že Soud shledal porušení zákazu diskriminace na základě asociace, tedy na základě víry jiné osoby, nikoliv samotné stěžovatelky.

Livia Plavcová

Rozsudek Velkého senátu ze dne 18. 12. 2018 ve věci Murtazalyieva proti Rusku, č. 36658/05

Odůvodněné rozhodnutí soudu nepředvolat svědky navržené obhajobou, jejichž výpověď je vnitrostátním soudem podle okolností posouzena jako nedostatečně relevantní, nepředstavuje porušení čl. 6 Úmluvy

Úplné znění

Tisková zpráva

Velký senát Evropského soudu pro lidská práva (dále „Soud“) ve svém rozsudku ze dne 18. 12. 2018 ve věci Murtazalyieva proti Rusku, č. 36658/05, rozhodl o stížnosti Z. K. Murtazalyievy (dále „stěžovatelka“) tak, že v daném případě nedošlo k porušení článku 6 odst. 1 a 3 písm. (b) Úmluvy, pokud se týče namítaných problémů s přehráním videozáznamu při jednání, a že rovněž nedošlo k porušení článku 6 odst. 1 a 3 písm. (d) Úmluvy tím, že vnitrostátní soudy zamítly návrh obhajoby na vyslechnutí svědků B. a K. v části, v níž stěžovatelka namítala nevyhovění návrhu vyslechnout svědka A., konečně prohlásil stížnost za nepřijatelnou.

Stěžovatelka, občanka Ruska, byla v lednu 2005 tamním trestním soudem uznána vinnou z přípravy trestného činu teroristického útoku. Soud v trestním řízení provedl věcné a listinné důkazy zajištěné při domovní a osobní prohlídce stěžovatelky, dále důkaz výsledkem svědků – policistů přítomných při zadržení stěžovatelky a spolubydlících stěžovatelky – a důkaz přečtením výpovědi policisty A. z přípravného řízení. K žádosti stěžovatelky soud rovněž přehrál videonahrávku pořízenou v rámci monitoringu bytu, jenž jí byl záměrně zprostředkován policistou A. z důvodu podezření na stěžovatelčinu spolupráci s teroristickou skupinou.

Postup soudu stěžovatelka napadala opravným prostředkem, když poukazovala na to, že z technických důvodů nemohla při přehrání záznamu z bytu namítat rozpory jeho transkriptu s autentickým zněním, jakož i na to, že nebylo vyhověno jejímu návrhu provést v řízení před soudem důkaz výsledkem svědků – jednak policisty A., dále policistů B. a K. coby svědků osvědčujících provádění její osobní prohlídky. Nejvyšší soud jako soud odvolací její návrh v březnu 2005 co do otázky viny zamítl.

Ve stížnosti k Evropskému soudu pro lidská práva (dále „Soud“) stěžovatelka namítala porušení čl. 6 odst. 1 a 3 písm. b) Úmluvy tím, že neměla efektivní možnost vidět nahrávku ze skrytého monitorovacího zařízení bytu přehrávanou v soudní síni (důvod I.). Dále namítala porušení čl. 6 odst. 1 a 3 písm. d) Úmluvy z důvodu nevyhovění její

žádosti předvolat a vyslechnout v řízení před soudem svědka A. (důvod II.), jakož i osvědčující svědky B. a K. (důvod III.).

Z důvodu I. Soud porušení Úmluvy neshledal. Velký senát nejprve připomněl, že čl. 6 Úmluvy musí být vnímán jako celek garantující mj. právo obviněného aktivně se účastnit trestního řízení vedeného proti němu, což zahrnuje nejen jeho právo být osobně přítomen jednání před soudem, nýbrž i právo slyšet a následovat řízení (*Stanford proti Spojenému království*, č. 16757/90). Princip kontradiktornosti poté ukládá zajistit jak obžalobě, tak obhajobě možnost seznámit se se stanovisky a důkazy předloženými soudem druhou stranou, jakož i k těmto se vyjadřovat. Obhajoba ovšem v rámci vnitrostátních řízení nepožadovala přehrání žádných dalších videozáznamů než toho, který byl přehrán. Stěžovatelka Soudu rovněž nespecifikovala, v čem měly spočívat technické potíže při přehrávání záznamu, které jí měly znemožnit jeho porovnání s přepisem audia. Ani protokol z jednání před vnitrostátním soudem neobsahoval zmínky o tom, že by stěžovatelka v průběhu či po přehrání záznamu vznesla námitky ohledně kvality zvukového záznamu.

Při posuzování stížnosti z důvodu II. se Soud zabýval převážně námitkou ruské vlády, podle níž se stěžovatelka fakticky vzdala práva na vyslechnutí svědka A. Tuto námitku považoval mj. ve světle věci *Palchik proti Ukrajině*, č. 16980/06, za předběžnou námitku proti přípustnosti stížnosti. Soud připustil, že vzdání se (části) práva na spravedlivý proces dle čl. 6 Úmluvy není vyloučeno, musí být ovšem učiněno jednoznačným způsobem, musí být doprovázeno minimálními zárukami úměrnými jeho významu a nesmí odporovat veřejnému zájmu. Přitom je-li takové vzdání se práva obviněným učiněno implicitně, musí být současně prokázáno, že obviněný mohl rozumně předvídat následky z toho plynoucí.

Po zvážení všech okolností případu Soud dospěl k závěru, že stěžovatelka se svým jednáním implicitně vzdala práva na výslech svědka zaručeného čl. 6 odst. 3 Úmluvy, tudíž je stížnost v této části z důvodu uvedeného v čl. 35 odst. 3 písm. a) Úmluvy nepřijatelná. Obhajoba, jak plyne ze spi-

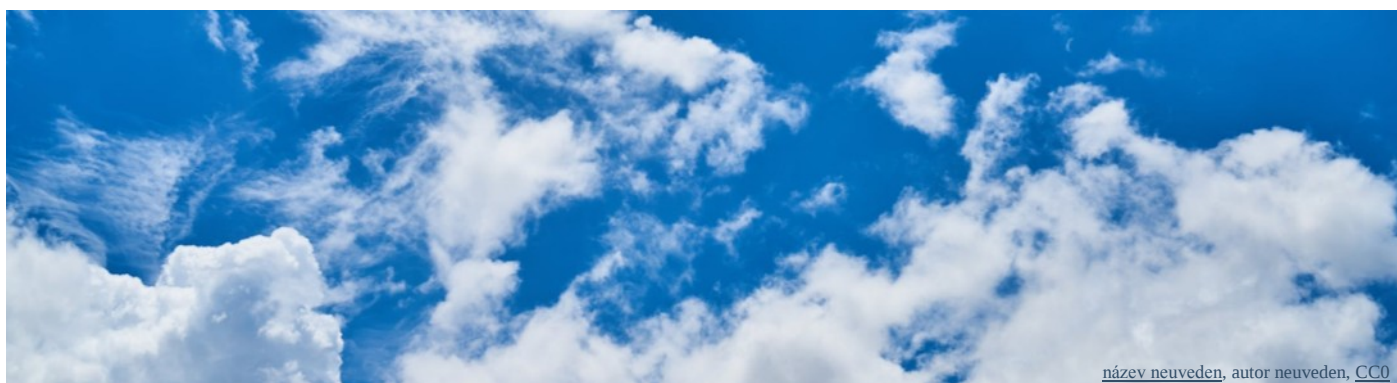
su, jednoznačně souhlasila s přečtením výpovědi policisty A z přípravného řízení a proti odůvodnění zamítavého rozhodnutí o předvolání A. k výsledku nevznášela námitky. Stěžovatelka byla přitom zastoupena obhájci – profesionály, kteří si museli být vědomi následků svých procesních úkonů. Jednání stěžovatelky i jejích právních zástupců konečně podle Soudu bylo dobrovolné a neodporovalo veřejnému zájmu.

Význam tohoto rozhodnutí ovšem tkví v odůvodnění Soudu co do posouzení důvodu III., kde se zabýval samotnou otázkou zamítnutí návrhu obhajoby na výslech svědků. Soud nejprve připomněl test formulovaný mj. ve věci Perna proti Itálii, č. 48898/99, který sestává z otázky, zdali stěžovatel svůj návrh na vyslechnutí svědka dostatečně odůvodnil co do relevance jeho výpovědi (i.), a dále z posouzení, byla-li zamítnutím návrhu narušena celková spravedlnost řízení (ii.). Soud nicméně uvedl, že principy formulované ve věci Perna proti Itálii byly dále v jeho v judikatuře rozvíjeny (např. *Polyakov proti Rusku*, č. 77018/01; *Dorokhov proti Rusku*, č. 66802/01). Proto přistoupil k dalšímu vyjasnění dosavadních principů a krom dvou výše uvedených otázek označil za integrální součást

testu podle čl. 6 odst. 3 písm. d) posouzení toho, zda vnitrostátní soudy zamítavé rozhodnutí náležitě odůvodnily a samy posoudily relevanci potenciální výpovědi navrženého svědka v dané věci (iii.).

Prizmatem tohoto třístupňového testu Soud posoudil případ stěžovatelky a dospěl k závěru, že k porušení jejího práva na spravedlivý proces ani zde nedošlo. Ohledně prvního bodu testu (i.) uvedl, že obhajoba relevanci výpovědi svědka dostatečně neodůvodnila. Zamítnutím návrhu obhajoby se z vnitrostátních soudů zabýval v řízení o oprávněném prostředku Nejvyšší soud, který zamítnutí potvrdil a podle Soudu dostatečně odůvodnil tím, že obviněná sama svými prohlášeními indikovala nedostatečnou relevanci navrhovaných svědků (iii.). V případě posledního bodu testu (ii.) Soud konstatoval, že stěžovatelka měla možnost za pomoci svých dvou profesionálních obhájců efektivně vést obhajobu v trestním řízení, vyslýchat svědky, vyjadřovat se k prováděným důkazům atd. Nevyhovění návrhu obhajoby předvolat a vyslechnout svědky B. a K. proto nenarušilo celkovou férovost řízení.

Jan Strya

název neuveden, autor neuveden, CC0

Rozsudek ze dne 20. 9. 2018 ve věci Solska a Rybicka proti Polsku, č. 30491/17 a 31083/17

Zahrnuje právo na rodinný život i právo na respektování vzpomínky příbuzných?

Úplné znění rozsudku

Tisková zpráva

Soud se ve svém rozsudku ze dne 20. 9. 2018 ve věci Solska a Rybicka proti Polsku zabýval v kontextu exhumace zemřelé osoby proti vůli jejích rodinných příslušníků otázkou, zda právo na soukromý a rodinný život ve smyslu čl. 8 Úmluvy zahrnuje i právo na respektování vzpomínky příbuzných. Dospěl k závěru, že ano. Pokud proto vnitrostátní právo neobsahuje dostatečné záruky proti svévoli při rozhodování o exhumaci, porušuje tím stát právo příbuzných této zemřelé osoby ve smyslu tohoto článku.

Rozhodnutí se týká letecké havárie vládního letadla ve Smolensku. Vzhledem k významu této tragické události, při níž zemřelo celkem 96 lidí včetně polského prezidenta a mnoha významných státních činitelů, bylo provedeno velice podrobné vyšetřování ze strany polských a ruských vyšetřovatelů. Zatímco polské a ruské letecké úřady dospěly v roce 2011 k závěru, že se jednalo o nehodu způsobenou tím, že letadlo ve špatném počasí sestoupilo příliš

rychle pod minimální výšku, zřízená polská parlamentní vyšetřovací komise dospěla k jinému závěru a naznačila, že na palubě letadla mohlo dojít k explozi. Za účelem zjištění, zda zranění obětí bylo způsobeno srážkou se zemí nebo v důsledku exploze na palubě letadla, proto polské státní zastupitelství v roce 2016 nařídilo exhumaci a následnou pitvu těl zemřelých.

Stěžovatelky, manželky dvou obětí této letecké havárie, proti exhumaci těl jejich zesnulých manželů protestovaly a využily různé právní prostředky za účelem jejího zabránění. Státní zástupce nicméně z důvodu nepřípustnosti jejich odvolání odmítl. Stejně tak civilní soudy zamítly návrh na vydání předběžného opatření. Došly totiž k závěru, že státní zastupitelství je na základě polského vnitrostátního práva povinno nařídít pitvu v každém případě podezřelého úmrtí, přičemž v případě, kdy byla těla již pohřbena, má rovněž povinnost nařídít jejich exhumaci.

Podle stěžovatelek bylo zasaženo do jejich práva na soukromý a rodinný život ve smyslu čl. 8 Úmluvy tím, že nebylo nutné exhumovat těla všech zemřelých, jakož i z důvodu, že nedošlo ke konzultaci otázky exhumace s příbuznými ani k následnému soudnímu přezkumu.

Soud měl poprvé příležitost zabývat se otázkou, zda pod rozsah čl. 8 Úmluvy spadá i v kontextu trestního řízení nařízená exhumace zemřelé osoby proti vůli jejích rodinných příslušníků. Konkrétně bylo otázkou, zda právo na rodinný život ve smyslu tohoto článku zahrnuje i právo na respektování vzpomínky příbuzných. Soud dospěl ke kladnému závěru. I přesto, že dosavadní judikatura Soudu dopadá především na vztahy mezi živými jedinci, v některých situacích již dospěl Soud k závěru, že některé otázky týkající se způsobu nakládání s tělem mrtvého příbuzného, možnosti zúčastnit se pohřbu a uctívat památku zemřelého příbuzného spadají pod rozsah práva na soukromý a rodinný život.

Soud proto přistoupil k samotnému posouzení zásahu do práv stěžovatelek, neboť exhumace těl jejich zesnulých manželů, nařízená na základě zákona, totiž takový zásah představovala. Soud uvedl, že v některých situacích může být exhumace těl ospravedlněna i přes nesouhlas rodinných příslušníků. Připomněl však, že vnitrostátní orgány jsou povinny dosáhnout náležité rovnováhy mezi požadkem na vedení efektivního vyšetřování ve smyslu čl. 2 Úmluvy a ochranou práva na respektování soukromého a rodinného života.

Soud konkrétně poukázal na skutečnost, že polské státní zastupitelství nebylo dle zákona při nařízení exhumace povinno zvažovat méně omezující prostředky k dosažení zamýšleného cíle, jakož ani vyhodnocovat následky exhumace na soukromý a rodinný život stěžovatelek. Neexistoval navíc žádný prostředek, jak rozhodnutí státního zastupitelství změnit. Stejně tak civilní soudy nepřezkoumaly nezbytnost napadených opatření a nezhodnotily důsledky vyplývající z rozhodnutí státního zastupitelství pro zájmy stěžovatelek zaručené jim čl. 8 Úmluvy.

Za této situace Soud uzavřel, že polské právo neobsahuje dostatečné záruky proti svévoli při rozhodování státního zastupitelství o exhumaci. Vnitrostátní polské právo totiž neobsahuje mechanismus přezkumu proporcionality tohoto opatření s ohledem na možné negativní důsledky ve vztahu k právu na respektování soukromého a rodinného života. Za takové situace byly stěžovatelky zbaveny minimálního stupně ochrany, na který měly nárok. Soud proto jednomyslně rozhodl, že ze strany Polské republiky došlo k porušení čl. 8 Úmluvy.

Rozhodnutí může mít značný význam i ve vztahu k České republice. Podle § 115 odst. 2 trestního řádu totiž exhumaci mrtvoly může nařídít předseda senátu a v přípravném řízení státní zástupce. Jedná se přitom o rozhodnutí formou příkazu, proti němuž nelze podat opravný prostředek. Zákon současně ani neukládá, aby byly zohledněny zájmy pozůstalých.

Lukáš Boháček

JUDIKATURA SOUDNÍHO DVORA EVROPSKÉ UNIE

název neuveden, autor neuveden, public domain

Rozsudek Soudního dvora ze dne 14. 2. 2019 ve věci C-345/17, Sergejs Buivids

Ochrana osobních údajů ve světle zveřejnění videozáznamu policistů v kontextu výkonu jejich pravomocí na serverech umožňujících nahrávání, sledování či sdílení videa

Úplné znění rozsudku

Soudní dvůr Evropské unie ve svém rozsudku ve věci Buivids věnoval bývalé směrnici na ochranu osobních údajů [1] (dále také "Směrnice") a došel mimo jiné k závěru, že zveřejnění videa na internetových stránkách, kde mohou uživatelé nahrávat, sledovat či sdílet videa, může představovat zpracování osobních údajů ve smyslu Směrnice výlučně pro účely žurnalistiky, pokud ze zmíněného záznamu vyplývá, že jediným důvodem k jeho natočení a zpřístupnění veřejnosti je snaha zpřístupnit veřejnosti informace, názory či myšlenky.

Sergejs Buivids natočil videozáznam, jak podává výpověď v rámci správního přestupkového řízení v prostorách služebny státní policie. Tento videozáznam, který zachycuje policisty při jejich činnosti na služebně, následně umístil na stránky umožňující uživatelům zveřejňovat, sledovat a sdílet videa. Lotyšský Úřad pro ochranu osobních údajů na zveřejnění reagoval svým rozhodnutím, ve kterém konstatoval, že zveřejněním videa došlo k porušení ochrany osobních údajů. Bylo tomu tak zejména tím, že S. Buivids neposkytl policistům (jako subjektům údajů) informace ohledně účelu zpracování osobních údajů. Úřadu pro ochranu osobních údajů pak neposkytl informace ohledně účelu pořízení předmětného videozáznamu a jeho zveřejnění na internetových stránkách, aby doložil, že sledovaný cíl je v souladu s ochranou osobních údajů.

S. Buivids se proti rozhodnutí bránil soudní cestou a ve svém podání uvedl, že účelem zveřejnění videa bylo upozornění společnosti na jednání policie, které bylo dle jeho názoru protiprávní. Soud prvního ani druhého stupně však návrhu nevyhověl. S. Buivids spor předložil Nejvyššímu soudu Lotyšska s tím, že ve videozáznamu jsou vidět příslušníci státní policie – tedy veřejné osoby na veřejně přístupném místě, které z toho důvodu nespádají do působnosti zákona o ochraně osobních údajů. Nejvyšší soud dospěl k názoru, že jednání S. Buividse nespadá pod žádnou z výjimek podle čl. 3 odst. 2 Směrnice. I přesto se však rozhodl položit předběžnou otázku a to i s odkazem

na bod 95 stanoviska generálního advokáta M. Bobka ve věci *Rīgas satiksme* (C-13/16, EU:C:2017:43), jelikož video zachycovalo policisty pouze jednou a při výkonu veřejné funkce (tj. jednající jako zástupce veřejné moci), přičemž hlavní důvod ochrany osobních údajů je riziko související s jejich zpracováním ve velkém rozsahu.

Nejvyšší soud Lotyšska se Soudního dvora dotázal, zda posuzované jednání (tedy natočení příslušníku policie na služebně při provádění procesních úkonů a jeho následné zveřejnění na internetu) spadá do oblasti působnosti směrnice (čl. 3 Směrnice) a za druhé, zda lze zmíněné jednání považovat za zpracování údajů pro účely žurnalistiky (čl. 9 Směrnice).

Soudní dvůr při posuzování první z otázek uvedl, že z judikatury Soudního dvora [2] vyplývá, že obraz osoby zaznamenaný kamerou představuje „osobní údaj“. S odkazem na tuto judikaturu uvedl, že i průběžné ukládání obrazového záznamu zachycující osoby, který je průběžně ukládán do nahrávacího zařízení představuje automatizované zpracování osobních údajů. Dále Soudní dvůr uvedl, že uvedení osobních údajů na internetových stránkách představuje zpracování osobních údajů [3]. Soudní dvůr taktéž uvedl, že jednání S. Buividse představuje zcela nebo zčásti automatizované zpracování osobních údajů, jelikož se úkony směřující k nahrání či zpřístupnění stránek odehrávají zcela nebo zčásti automatizovaně ve smyslu čl. 2 písm. b) a čl. 3 odst. 1 Směrnice.

K zodpovězení první otázky tak zbývalo posoudit, zda jednání S. Buividse spadalo pod některou z výjimek dle čl. 3 odst. 2 Směrnice. Soudní dvůr uvedl, že z jemu poskytnutých informací nevyplývá, že by jednání pana Buividse bylo možné podřadit pod jakoukoliv z výjimek tam uvedených. Výjimky pod prvou odrážkou (tedy, že se jedná o zpracování osobních údajů nespádajících do oblasti působnosti práva Společenství uvedenou v hlavě V a VI Smlouvy o Evropské unii, ani o zpracování, které se týká veřejné bezpečnosti, obrany, bezpečnosti státu a činnosti

státu v oblasti trestního práva) jsou dle judikatury Soudního dvora [4] činnosti ve všech případech prováděné státy nebo státními orgány a tyto tak nesouvisí s oblastmi činnosti jednotlivců. Výjimky pod odrážkou druhou pak nelze aplikovat, jelikož S. Buivids video zveřejnil bez omezení přístupu a nemohlo se tak jednat o výlučně osobní nebo domácí činnosti. Soudní dvůr již dříve [5] uvedl, že pokud určitý údaj spadá do kontextu profesní činnosti, tak to neznámá, že nebude kvalifikován jako „osobní údaj“. V souladu s názorem generální advokátky pak uzavřel, že Směrnice nestanoví, žádnou výjimku, která by z působnosti směrnice vylučovala zpracování osobních údajů týkajících se úředních osob.

Ke druhé otázce pak Soudní dvůr uvedl, že Směrnice musí být vykládána s ohledem na cíl, který sleduje a systém, který zavádí. Jejím cílem pak dle čl. 1 je, aby členské státy zajišťovaly při zpracování osobních údajů ochranu základních práv a svobod fyzických osob zvláště pak soukromí a aby současně umožňovaly volný pohyb těchto údajů. Tato základní práva je však třeba do určité míry uvést do souladu se základním právem na svobodu projevu (což je dle recitálu 37 Směrnice účel jejího čl. 9), a to je úkolem členských států. Soudní dvůr již dříve uvedl, že pokud má být zohledněn význam svobody projevu, tak je nutné pojem „žurnalistika“ vykládat široce. Z přípravných prací na čl. 9 Směrnice pak vyplývá, že odchylky a výjimky dle uvedeného článku se vztahují nejen na provozovatele sdělovacích prostředků, ale na všechny osoby, které jsou činné na poli žurnalistiky. Činnosti v oblasti žurnalistiky jsou pak ty, které mají za cíl zpřístupnit veřejnosti informace, názory či myšlenky, ať je způsob jejich přenosu jakýkoliv (může se jednat o přenos klasický např. papír či kmitočtové vlny nebo elektronický např. internet). [6] Je pak na předkládajícím soudu, aby ověřil, zda uvedenému účelu odpovídá zpracování údajů S. Buividsem. Současně však Soudní dvůr uvedl ještě další vodítka, která by předkládajícímu soudu měla napomoci s řešením případu.

Fakt, že S. Buivids není novinář z povolání, neznámá, že by jeho jednání nemohlo spadat do oblasti působnosti tohoto ustanovení. To, že video zveřejnil na serveru umožňujícím zveřejňovat, sledovat a sdílet videa, však na druhou stranu neznámá, že takové zpracování bylo činné výhradně pro účely žurnalistiky ve smyslu čl. 9 Směrnice. Nelze dovodit ani to, že pod pojem „činnost v oblasti žurnalistiky“ spadá jakákoliv informace zveřejněná na internetu, která se týká osobních údajů. Kromě toho Soudní dvůr připomenul, že výjimky uvedené v čl. 9 Směrnice se mohou uplatnit pouze za předpokladu, že je zapotřebí vytvořit soulad mezi právem na svobodu projevu

a právem na ochranu soukromí. Aby bylo rovnováhy mezi těmito právy dosaženo (zejména s ohledem na ochranu práva na soukromí), je nutné, aby byly výjimky dle kapitol II, IV a VI Směrnice uplatňovány v mezích toho, co je naprosto nezbytné.

Soudní dvůr taktéž připomněl, že čl. 7 Listiny (týkající se práva na respektování soukromého a rodinného života) [7] odpovídá čl. 8 odst. 1 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále také „Úmluva“) a dle čl. 52 odst. 3 Listiny mu je tak potřeba dát tentýž smysl a dosah. Z judikatury Evropského soudu pro lidská práva týkající se vyvažování práva na soukromí a práva na svobodu projevu vyplývají určitá kritéria, která je nutné brát v úvahu. Zohledněn tak musí být přínos pro diskuzi o otázkách veřejného zájmu, veřejná známost dotčené osoby, téma předmětné zprávy, předchozí chování subjektu údajů, obsah, forma a důsledky zveřejnění, způsob, jakým byly získány předmětné informace a okolnosti, za kterých byly získány, jakož i jejich věrohodnost. [8]

Soudní dvůr uzavřel, že pokud se prokáže, že jediným účelem zveřejnění informací bylo zpřístupnění názorů, myšlenek či informací veřejnosti, je úlohou předkládajícího soudu, aby zvážil následující: zda jsou pro uvedení práva na soukromí do souladu s předpisy upravujícími svobodu projevu nezbytné odchylky a výjimky stanovené v článku 9 Směrnice a zda se tyto odchylky a výjimky uplatňují v mezích toho, co je naprosto nezbytné.

Petr Barták

[1] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů.

[2] Rozsudek Soudního dvora ze dne 11. 12. 2014, ve věci C-212/13, Ryneš.

[3] Rozsudek Soudního dvora ze dne 13. 5. 2014, ve věci C-132/12, Google Spain a Google.

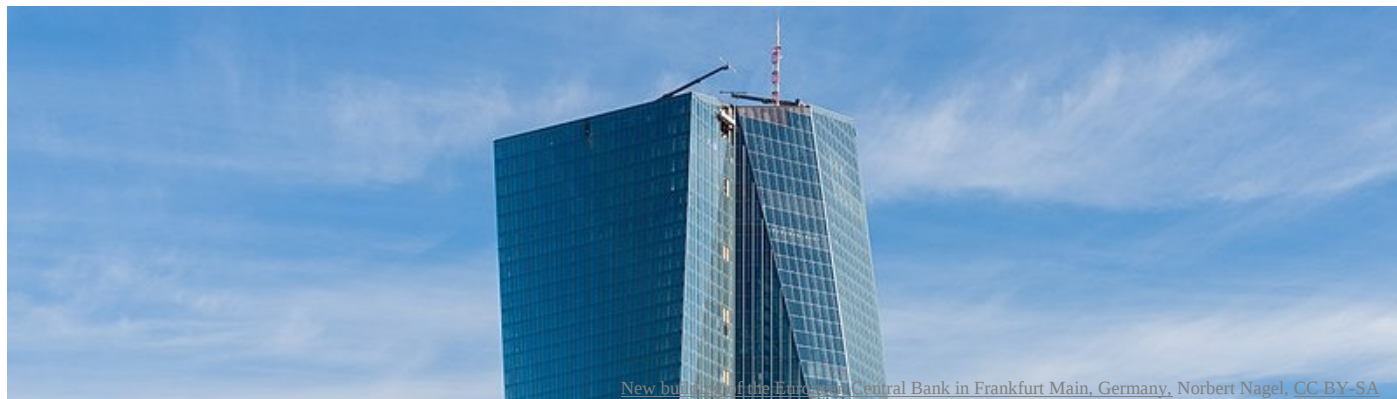
[4] Rozsudek Soudního dvora ze dne 27. 9. 2017, ve věci C-73/16, Puškár.

[5] Rozsudek Soudního dvora ze dne 16. 7. 2015, ve věci C-615/13 P, ClientEarth a PAN Europe.

[6] Rozsudek Soudního dvora ze dne 16. 12. 2008, ve věci C-73/07, Satakunnan Markkinapörssi a Satamedia.

[7] Listina základních práv Evropské unie (2012/C 326/02) (Úřední věstník EU, C326/391, 26. 10. 2012).

[8] Rozsudek velkého senátu Evropského soudu pro lidská práva ze dne 27. 6. 2017, ve věci Satakunnan Markkinapörssi Oy and Satamedia Oy proti Finsku.

Rozsudek ze dne 26. 2. 2019 ve spojených věcech C-202/18 a C-238/18,

Ilmārs Rimševičs a Evropská centrální banka

Dočasný zákaz výkonu činnosti guvernéra centrální banky z důvodu jeho stíhání za trestné činy

Úplné znění rozsudku

Soudní dvůr se v projednávané věci zabýval otázkou uvalení omezujících opatření na guvernéra Lotyšské centrální banky Rimševičse (včetně dočasného zákazu výkonu jeho činnosti) v souvislosti s vyšetřováním podezření z páčání trestné činnosti. Po přezkoumání své pravomoci v dané věci a dalších otázek Soudní dvůr dospěl k závěru, že vnitrostátní orgány nepředložily dostatečné indicie o možném spáchání trestných činů a napadené rozhodnutí vnitrostátního orgánu zrušil.

Guvernér byl v návaznosti na předběžné vyšetřování vedené lotyšským Úřadem pro prevenci a potírání korupce v roce 2018 zatčen v souvislosti s podezřením, že se dopustil trestné činnosti v podobě žádosti o úplatek a jeho přijetí. Následně byl propuštěn a uvedený úřad vydal napadené rozhodnutí, jímž byla guvernérovi uložena určitá omezující opatření (zákaz výkonu činností spočívajících v rozhodování, kontrole a dohledu v rámci Lotyšské centrální banky, a to zejména výkonu funkce guvernéra této centrální banky, povinnost zaplatit kauci, zákaz přiblížit se k určitým osobám a zákaz opustit území státu bez předchozího povolení). S žalobou proti některým z těchto opatření neuspěl a posléze proti němu bylo zahájeno trestní stíhání.

Rimševičs se před Soudním dvorem domáhal toho, aby dospěl k závěru o protiprávnosti jeho odvolání z funkce a omezujících opatření ohledně zákazu výkonu některých činností coby guvernéra Lotyšské centrální banky a člena Rady guvernerů Evropské centrální banky (ECB). Samotná ECB se dle čl. 24 a 62 jednacího řádu Soudního dvora domáhala toho, aby Soudní dvůr nařídil Lotyšsku předložení informací souvisejících s předmětným vyšetřováním a aby dospěl k závěru o protiprávnosti (čl. 14.2 statutu Evropského systému centrálních bank [ESBC] a ECB) odvolání guvernéra z funkce před tím, než byl odsouzen, a dále protiprávnosti jeho odvolání v případě, že poskytnuté informace potvrdí, že nenastaly výjimečné okolnosti, které by toto odůvodňovaly.

Soudní dvůr se nejprve zabýval otázkou své pravomoci v dané věci; tedy zda došlo k „odvolání guvernéra

z funkce“ ve smyslu čl. 14.2 statutu ESCB a ECB, neboť dle jeho textového znění je takto možné napadnout jen ukončení vztahu mezi guvernérem a bankou. S odkazem na svou judikaturu [1] vzal do úvahy kontext a cíle sledované předmětnou úpravou, kde projev úmyslu zákonodárce směrem k nezávislosti bankovních institucí bylo možné vyvodit též z čl. 130 Smlouvy o fungování EU. Guvernéry lze tedy odvolat z funkce jen v případě, že dále nesplňují podmínky výkonu funkce či se dopustí závažného pochybení. V takovém případě je kompetence řešit opravný prostředek na Soudním dvoru.

Současně konstatoval, že i skrze dočasné pozastavení výkonu funkce – jak je tomu v předmětném případě – může být na guvernéra vyvíjen politický tlak. Taktéž pokud se jedná o omezené pravomoci Soudního dvora v trestní oblasti – i členské státy mají v oblasti těchto svých pravomocí jisté meze – a to v souladu s unijním právem. Vnitrostátní pravidla zde nemohou bránit pravomoci Soudního dvora, kterou mu svěřil statut ESCB a ECB. Soudní dvůr konstatoval, že ani za těchto podmínek uvedený statut nepřiznává guvernerům trestněprávní imunitu či neomezuje rozsah možných omezujících opatření, nýbrž jen dává možnost domáhat se u Soudního dvora přezkumu rozhodnutí, kterým se guvernér odvolává z funkce. Taktéž dle Soudního dvora nebylo v tomto řízení prokázáno, že by uváděná žaloba mařila obvyklý průběh vyšetřování.

Na základě uvedených skutečností Soudní dvůr shledal, že pravomocí v předmětné věci disponuje. To ostatně souvisí nikoliv jen s povahou zavedeného integrovaného ESCB, ale též s povahou guvernéra, který je na jednu stranu vnitrostátním orgánem, ale na druhou představuje součást právě tohoto systému, a zároveň s tím možnost podat předmětnou žalobu podle statutu představuje prvek institucionální rovnováhy.

Z hlediska samotného posouzení projednávané věci Soudní dvůr konstatoval, že jestliže by bylo trestně stíhané jednání guvernéra prokázáno, jednalo by se o „vážné pochybení“, jež by odůvodňovalo jeho odvolání. Posuzovat tuto samotnou skutečnost však Soudnímu dvoru samozřejmě nenáleží. Dočasné odvolání guvernéra z funkce je možné

i tak, zvláště k zamezení maření vyšetřování z jeho strany. Soudní dvůr pak může v rámci své pravomoci posoudit, zda byl tento dočasný zákaz uložen na podkladě dostatečných indicií o existenci vážného pochybení. V tomto kontextu bylo třeba především poznamenat, že Lotyšsko v tomto směru nepředložilo v rámci písemné části řízení před Soudním dvorem žádný důkaz a ani dodatečně nebyly poskytnuty dostatečné nepřímé důkazy.

Zejména s ohledem na shora uvedené skutečnosti Soudní dvůr dospěl k závěru, že ze strany Lotyšska nedošlo k prokázání dostatečných indicií „závažného pochybení“ guvernéra a rozhodnutí Úřadu pro prevenci a potírání korupce z důvodu nedostatku odůvodnění tak byl nucen zrušit.

Jan Bena

název neuveden, autor neuveden, CC0

Rozsudek Soudního dvora ze dne 6. 2. 2019 ve věci C-535/17, NK

Žaloba usilující o náhradu škody založené na deliktní či kvazideliktní odpovědnosti, která je podaná insolvenčním správcem a jejíž výsledek náleží do majetkové podstaty, může spadat do působnosti nařízení Brusel I

Úplné znění rozsudku

Soudní dvůr Evropské unie se ve svém rozsudku zabýval otázkou, zda žaloba, jejímž předmětem je nárok na náhradu škody z důvodu deliktní či kvazideliktní odpovědnosti, která je podaná insolvenčním správcem v rámci úpadkového řízení a jejíž výsledek připadá do majetkové podstaty v daném insolvenčním řízení, spadá pod pojem „občanské a obchodní věci“ ve smyslu čl. 1 odst. 1 nařízení Brusel I [1] (dále také „nařízení Brusel I“) a spadá tak do působnosti daného nařízení, nebo zda se jedná o žalobu mimo působnost citovaného nařízení, jelikož se jedná o konkurs, vyrovnání či podobné řízení ve smyslu čl. 1 odst. 2 písm. b) nařízení Brusel I a taková žaloba tak spadá do působnosti nařízení č. 1346/2000 o úpadkovém řízení [2] (dále také „úpadkové nařízení“).

V původním řízení vedeném nizozemskými soudy na základě žaloby NK (dále také „ins. správce“), insolvenčního správce společnosti PI Gerechtsdeurwaarderskantoor BV (dále jen „PIBV“) a fyzické osoby PI, proti společnosti BNP Paribas Fortis NV (dále také „BNP“), ve věci vymáhání (ins. správcem v rámci úpadkového řízení zahájeného v Nizozemí) částky neoprávněně převedené osobou v úpadku z bankovního účtu vedeného u BNP v Belgii. PI byl soudním exekutorem (bailiff), který byl v roce 2008 zbaven výkonu úřadu, a taktéž majitelem běžného účtu u BNP v Belgii, na který měli dlužníci hradit své exekučně vymáhané dluhy. PI založil podle nizozemského práva společnost PIBV (PI byl jejím jediným společníkem i jednatelem), jejímž předmětem činnosti byl výkon úřadu soudního exekutora PI a do společnosti při jejím vzniku vložil majetek kanceláře soudního exekutora a výše zmíněný bankovní účet. Společnost PIBV vlastnila i svěřenecký účet vedený u jiné banky se sídlem v Nizozemsku, na kterém byly uloženy prostředky cca 200 zákazníků úřadu.

PI převedl peníze ve výši 550 000,- € ze svěřeneckého účtu na účet u společnosti BNP a následně z něj peníze vybral. Za tuto zpronevěru byl následně PI odsouzen k trestu odnětí svobody. PI vyhlásil osobní bankrot, který byl v brzké době následován i vyhlášením úpadku společnosti PIBV. V rámci úpadkového řízení podal ins. správce žalobu typu „Peeters v. Gatzen“ [2], aby společnost BNP uhradila částku ve výši 550 000,- € na základě toho, že bez výhrad a v rozporu s jejími zákonnými povinnostmi umožnila výběry hotovosti uskutečněné PI, čímž způsobila všem věřitelům obou úpadců škodu. Soudy v Nizozemsku se prohlásily za příslušné, jelikož nárok byl dle jejich názoru založen na úpadku PI a PIBV, a tudíž spadal do působnosti nařízení č. 1346/2000 [3]. Spor v Nizozemsku doputoval až k Nejvyššímu soudu (*Hoge Raad der Nederlanden*), který položil předběžnou otázku, jelikož měl za to, že existovaly důvodné pochybnosti o tom, zda žaloba v tomto řízení řešeného typu musí být považována za žalobu, která se řídí výhradně zvláštními pravidly insolvenčního řízení a nespadá tak do působnosti nařízení Brusel I.

Soudní dvůr úvodem připomenul, že nařízení Brusel I a úpadkové nařízení musí být vykládána tak, aby bylo zabráněno vzájemnému překrývání právních pravidel tam obsažených, stejně jako vzniku právního vakua. Dále dle bodu 7 recitálu nařízení Brusel I bylo úmyslem zákonodárce zavést širokou definici pojmu „občanské a obchodní věci“ uvedeného v čl. 1 odst. 1 nařízení a přiznat mu tak širokou působnost. Naopak působnost úpadkového nařízení nesmí být dle bodu 6 recitálu vykládána široce. [4] Z působnosti nařízení Brusel I jsou tak vyloučeny pouze žaloby, které přímo vyplývají z úpadkového řízení, a které s ním úzce souvisí – takové žaloby pak spadají do působ-

nosti úpadkového nařízení. [5] Určujícím kritériem pro identifikaci právní oblasti, do které žaloba spadá, je právní základ žaloby a nikoliv její procesní souvislosti. Pro její určení je tedy nutné přezkoumat, zda právo nebo povinnost, které jsou základem žaloby, vyplývá obecně z občanského nebo obchodního práva, nebo z odchýlných pravidel specifických pro insolvenční řízení. [6] To, že žaloba byla podána po zahájení úpadkového řízení ins. správcem ustanoveným v tomto řízení a že správce jedná v zájmu věřitelů, zásadním způsobem nemění její povahu. Ta nezávisí na úpadkovém řízení a z hlediska své podstaty podléhá i nadále obecným právním pravidlům.

Soud připomněl, že pro účely vyloučení žaloby z působnosti nařízení Brusel I je určující intenzita vztahu mezi žalobou a insolvenčním řízením. V této věci pak uplatněná žaloba mohla být dle nizozemského práva podána insolvenčním správcem v zájmu všech věřitelů v rámci správy a zpeněžení majetkové podstaty úpadce. Výsledek žaloby se stává součástí majetkové podstaty a je rozdělen všem věřitelům dle pravidel pro rozvrh výtěžku. Při rozhodování o této žalobě pak není potřeba přezkoumávat individuální postavení každého z věřitelů a osoba, proti které žaloba směřuje, nemůže vůči správci uplatnit prostředky obhajoby, které by mohl uplatnit proti věřitelům individuálně. Všechna tato specifika žaloby dle Soudního dvora tvoří součást procesních souvislostí, do kterých žaloba zapadá. Mimoto Soudní dvůr upozornil i na to, že žaloba podaná ins. správcem je žalobou založenou na deliktů či kvazideliktů odpovědnosti a jejím účelem tedy je, aby společnost BNP byla povinna k náhradě na základě údajného porušení svých kontrolních povinností, když měla dle tvrzení ins. správce výběr hotovosti odmítnout. To, že peníze neodmítla a vyplatila, mělo věřitelům způsobit škodu. Na základě všech výše uvedených skutečností dospěl Soudní dvůr k tomu, že žaloba, o jakou se

jedná v tomto případě, se jeví jako založená na obecných pravidlech občanského a obchodního práva, a nikoli na ustanoveních specifických pro insolvenční řízení. Své stanovisko opřel i o názor generálního advokáta, dle kterého žaloba v původním řízení mohla být podána i samotným věřitelem a nespadá tak do výlučné pravomoci insolvenčního správce a navíc není závislá na zahájení insolvenčního řízení a nemůže tak být považována za přímý a neoddelitelný důsledek insolvenčního řízení. V důsledku výše uvedeného žaloba spadá do působnosti nařízení Brusel I, jelikož žaloba v řešené věci spadá pod pojem „občanské a obchodní věci“.

Petr Barták

[1] Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech.

[2] Nařízení Rady (ES) č. 1346/2000 ze dne 29. května 2000 o úpadkovém řízení.

[3] Jedná se o speciální typ žaloby, který byl zakotven v rozsudku Nejvyššího soudu Nizozemska ze dne 14. 1. 1986 ve věci „Peeters v. Gatzen“. Tato žaloba umožňuje insolvenčním správcům za určitých okolností podat žalobu na náhradu škody založenou na deliktů nebo kvazideliktů odpovědnosti proti třetí osobě, která se účastnila na vzniku škody utrpěné všemi věřiteli, i když úpadce sám takovou žalobu podat nemůže. Takto vymezený prospěch náleží věřitelům.

[4] Rozsudek Soudního dvora ze dne 9. 11. 2017, ve věci C-641/16, Tunkers France a Tunkers Maschinebau.

[5] Rozsudek Soudního dvora ze dne 19. 4. 2012, ve věci C-213/10, F-Text.

[6] Rozsudek Soudního dvora ze dne 20. 12. 2017, ve věci C-649/16, Valach a další.

[název neuveden](#), TayebMEZAHEDIA, Pixabay License

Rozsudek ze dne 16. 1. 2019 ve věci Stefano Liberato proti Luminitě Luise Grigorescu, č. C-386/17

Odmítnutí uznání rozhodnutí z důvodu zjevného rozporu s veřejným pořádkem v případě nerespektování překážky litispendence

Úplné znění rozsudku

Pravidla týkající se překážky litispendence obsažená v článku 27 nařízení č. 44/2001, o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech a v článku 19 nařízení č. 2201/2003, o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve

věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti, musí být vykládána v tom smyslu, že pokud v řízení ve věcech manželských, rodičovské zodpovědnosti nebo vyživovacích povinnostech soud, který zahájil řízení později, přijme v rozporu s těmito pravidly rozhodnutí, jež nabude právní moci, brání tato pravidla tomu, aby soudy členského státu, u jehož soudu bylo řízení zahájeno jako prvního, odmít-

ly z tohoto samotného důvodu uznat toto rozhodnutí. Konkrétně toto porušení samo o sobě nemůže odůvodnit neuznání uvedeného rozhodnutí z důvodu jeho zjevného rozporu s veřejným pořádkem tohoto členského státu.

Žalobce, Stefano Liberato, a žalovaná, Liminita Luise Gri-gorescu, uzavřeli manželství v Itálii v roce 2005, kde žili do narození společného dítěte v roce 2006. Po zhoršení jejich vztahu odešla matka s dítětem do Rumunska a do Itálie se již nevrátila.

V květnu 2007 podal žalobce návrh na rozlučku a přiznání práva péče o dítě u obecného soudu v Itálii. Žalovaná navrhla zamítnutí návrhu a podala protinávrh s požadavkem na placení výživného na dítě žalobcem. Rozsudkem ze dne 19. ledna 2012 bylo soudem rozhodnuto o rozluce manželů z viny žalované, přičemž soud samostatným usnesením věc vrátil k prošetření ohledně vzájemných návrhů účastníků ve věci výkonu rodičovské odpovědnosti. V průběhu řízení v Itálii podala žalovaná v září 2009 u obecného soudu v Rumunsku návrh na rozvod, svěření dítěte do výlučné péče a stanovení výživného na dítě k tíži otci. Žalobce namítal překážku litispendence, jelikož dle jeho tvrzení bylo v Itálii již zahájené řízení o rozluce a rodičovské odpovědnosti. Rumunský soud navzdory této námitce rozhodl v květnu 2010 o rozvodu manželů, svěřil dítě do péče matky a stanovil režim styku otce s dítětem a výši výživného. Soudy vyšší instance tento rozsudek potvrdily.

Italské soudy rozhodly v řízení o rozluce v červenci 2013. Soud svěřil dítě do výlučné péče otce a nařídil jeho bezodkladné navrácení do Itálie, stanovil režim styku matky s dítětem a uložil jí povinnost platit výživné na dítě. Vedlejší návrh, kterým se žalovaná domáhala uznání rozsudku o rozvodu z Rumunska, byl zamítnut z důvodu, že řízení o rozvodu bylo v Rumunsku zahájeno až poté, co bylo v Itálii zahájeno řízení o rozluce, čímž měly rumunské soudy porušit čl. 19 nařízení č. 2201/2003. Žalovaná pak podala vedlejší návrh, kterým se domáhala uznání rozhodnutí odvolacího soudu v Rumunsku, který zamítl námitku překážky litispendence, jelikož daná řízení nemají totožný předmět. Dále též podala proti rozhodnutí italského soudu odvolání. Italský odvolací soud v březnu 2014 změnil rozhodnutí soudu prvního stupně a vyhověl námitce překážky věci rozsouzené založené rozhodnutím o rozvodu vydaným rumunskými soudy. Odvolací soud to odůvodnil tím, že porušení překážky litispendence ze strany rumunských soudů není relevantní pro účely posouzení podmínek pro uznání konečných opatření přijatých tímto státem a neexistuje žádný důvod, zejména veřejného pořádku, který by bránil uznání rumunského rozhodnutí.

Po předložení předběžných otázek Kasačním soudem se Soudní dvůr zabýval tím, zda pravidla týkající se překážky litispendence, jež jsou obsažena v článku 27 nařízení č. 44/2001 a v článku 19 nařízení č. 2201/2003, musí být vykládána v tom smyslu, že pokud v řízení ve věcech manželských, věcech rodičovské zodpovědnosti nebo věcech vyživovacích povinností přijme soud, u kterého bylo zahájeno řízení později, v rozporu s těmito pravidly, rozhod-

nutí, které nabylo právní moci, mohou soudy členského státu, u jehož soudu bylo řízení zahájeno jako první, odmítnout uznat z důvodu jeho zjevného rozporu s veřejným pořádkem.

Soudní dvůr se prvně vyjádřil k existenci překážky litispendence, přičemž upozornil na to, že taková situace může ve smyslu čl. 19 nařízení 2201/2003 nastat v případě, kdy je u prvního členského státu zahájeno řízení ve věci rozlučky a druhého ve věci rozvodu. V tom případě soud, u něhož bylo řízení zahájeno později, i bez návrhu přeruší řízení do doby určení příslušnosti soudu, který řízení zahájil jako první. Otázku litispendence ve věci týkající se návrhů úpravy rodičovské zodpovědnosti upravuje čl. 19 odst. 1 nařízení 2201/2003, co se týče návrhů ve věci výživného, uplatní se čl. 27 nařízení 44/2001. Soudní dvůr upozornil, že v souladu čl. 12 odst. 1 nařízení č. 2201/2003 v projednávaném případě žalovaná souhlasila s příslušností italských soudů, jelikož byla účastníkem řízení, jež před nimi probíhalo. Nepřerušením řízení rumunské soudy porušily ustanovení čl. 19 nařízení č. 2201/2003 a čl. 27 nařízení 44/2001.

Nařízení č. 2201/2003 se zakládá na spolupráci a vzájemné důvěře mezi soudy, které musí vést k vzájemnému uznávání soudních rozhodnutí. Pravidla týkající se překážky litispendence mají významnou roli, jelikož jejich účelem je zamezit souběžným řízením před soudy různých členských států a rozporům v rozhodnutích. Podle čl. 17 nařízení č. 2201/2003 má každý soud ověřit svou příslušnost. Článek 24 nařízení č. 2201/2003 nicméně stanovuje, že nesmí být přezkoumávána příslušnost soudu členského státu původu. Soudní dvůr rovněž uvádí, že v souladu s bodem 21 odůvodnění nařízení č. 2201/2003 je toto nařízení založené na koncepci, podle níž mají být uznání a výkon rozhodnutí vydaných v členském státě založeny na zásadě vzájemné důvěry a důvody pro neuznání mají být omezeny na nezbytné minimum. K otázce, zda hledisko veřejného pořádku brání uznání rozhodnutí vydaného navzdory překážce litispendence, se Soudní dvůr vyjádřil následovně. Podle čl. 24 nařízení č. 2201/2003 hledisko veřejného pořádku nelze uplatnit v případě pravidel pro určení příslušnosti stanovených v čl. 3 až 14 tohoto nařízení. Z toho důvodu bylo potřeba určit, zda pravidla týkající se překážky litispendence jsou pravidly pro určení příslušnosti. Konstatoval, že i když pravidla překážky litispendence, jež jsou stanovena v čl. 19 nařízení č. 2201/2003, nepatří k pravidlům pro určení příslušnosti, která jsou výslovně uvedena v čl. 24, samotný čl. 19 je stále součástí kapitoly II nadepsané „Příslušnost“.

Rovněž Soudní dvůr upozornil, že pokud soud, jenž zahájil řízení jako první, při rozhodování o vedlejším návrhu na uznání přezkoumává, zda pravidla týkající se překážky litispendence byla řádně uplatněna soudem, jenž zahájil řízení později, a tudíž posuzuje důvody, pro které tento soud neodmítl svou příslušnost, přezkoumává soud, který zahájil řízení jako první, nutně příslušnost soudu, který zahájil řízení později, což je v rozporu s čl. 24 nařízení č. 2201/2003. Tento článek neobsahuje odkaz na čl. 19

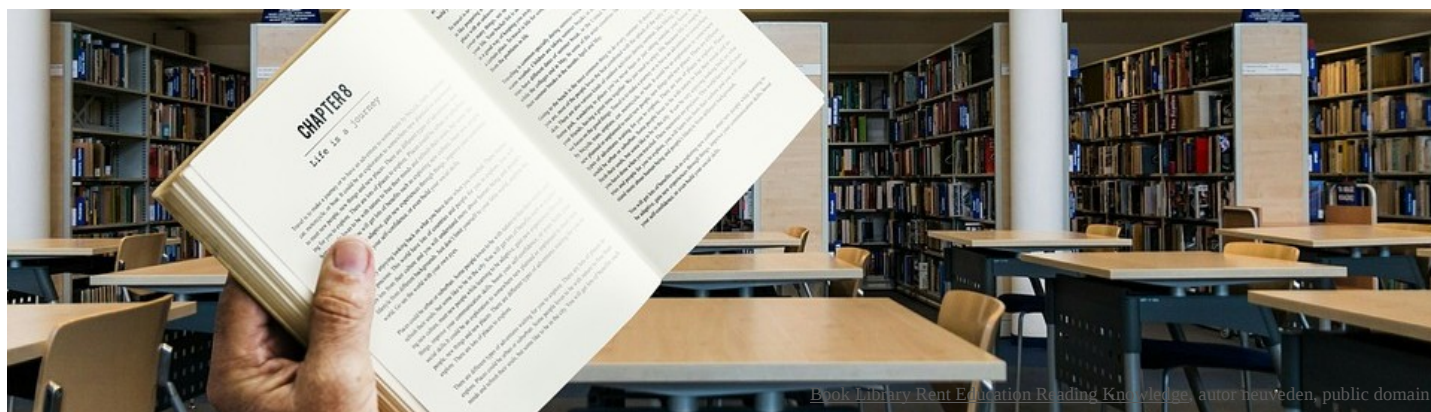
uvedeného nařízení, nicméně údajné porušení posledně uvedeného článku neumožňuje soudu, který zahájil řízení jako první, odmítnout uznat rozhodnutí vydané soudem, který zahájil řízení později, neboť by se jednalo o přezkoumávání příslušnosti soudu tak, jak bylo zmíněno výše. Stejně úvahy se uplatňují pro vyživovací povinnost podle nařízení 44/2001.

Podle Soudního dvora soud státu, v němž se o uznání žádá, nemůže odmítnout uznat rozhodnutí vydané v jiném členském státě pouze z důvodu, že se domnívá, že v tomto rozhodnutí bylo vnitrostátní nebo unijní právo použito nesprávně, neboť jinak by byl zpochybněn účel

obou nařízení. Důvody pro neuznání rozhodnutí z důvodu jeho zjevného rozporu s veřejným pořádkem obsažené v čl. 22 písm. a) a v čl. 23 písm. a) nařízení č. 2201/2003, jakož i čl. 34 nařízení č. 44/2001, musí být vykládány úzce, neboť jsou překážkou v dosažení jednoho ze základních cílů obou nařízení.

Livia Plavcová

MONITORING LITERATUREY

Book Library Rent Education Reading Knowledge, autor neuvěden, public domain

Systém evropského práva

- Kaczorowska-Ireland A. What Is the European Union required to Respect under Article 4(2) TEU?: The Uniqueness Approach. *European Public Law*, č. 1/2019
- Warin C. Individual Rights And Collective Interests In Eu Law: Three Approaches To A Still Volatile Relationship. *Common Market Law Review*, č. 2/2019.
- Van den Brink M. EU citizenship and (fundamental) rights: Empirical, normative, and conceptual problems, *European Law Journal*, č. 1/2019.

Základní práva

- Lourenço L. Religion, discrimination and the EU general principles' gospel: Egenberger. *Common Market Law Review*, č. 1/2019.

Evropské trestní právo

- Mancano L, Storming The Bastille: Detention Conditions, The Right To Liberty And The Case For Approximation In Eu Law. *Common Market Law Review*, č. 1/2019.
- Braum S. The Carles Puigdemont Case: Europe's Criminal Law in the Crisis of Confidence. *German Law Journal*, č. 6/2018.
- Sveinsdóttir Þ. Assessing the effectiveness of the EU AML regime: Detecting and investigating cases of trafficking in human beings. *Journal of European Criminal Law*, č. 4/2018.

Evropské civilní právo

- Loos M. B. M. The Modernization of European Consumer Law: A Pig in a Poke? *European Review of Private Law*, č.1/2019.
- Bartolini S. In The Name Of The Best Interests Of The Child: The Principle Of Mutual Trust In Child Abduction Cases. *Common Market Law Review*, č. 1/2019.
- Haslach J. International jurisdiction in consumer contract cases under the Brussels I Regulation: Schrems. *Common Market Law Review*, č. 2/2019.
- Werbrout J. Another Brick in the Wall: The Court's Judgment in KdG/ Susan Kuipers, 17 May 2018 [C-147/16]. *European Review of Private Law*, č. 1/2019.

Srovnávací právo

- Tigelaar L. How to Sanction a Breach of Information Duties of the Consumer Rights Directive?. *European Review of Private Law*, č.1/2019.

Katalin Deák

Názory uvedené v příspěvcích představují názory autorů, nikoliv oficiální stanoviska Nejvyššího soudu.

© Nejvyšší soud, ISSN 2464-8531

1/2019
BULLETIN

NEJVYŠŠÍ SOUD
ODDĚLENÍ ANALYTIKY
A SROVNÁVACÍHO PRÁVA